

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Kilpailu ja kuluttajat • 2026:11

Halpatuontiin liittyvien ongelmien ratkaisuja pohtivan työryhmän raportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2026:11

Halpatuontiin liittyvien ongelmien ratkaisuja pohtivan työryhmän raportti

Halpatuontiin liittyvien ongelmien ratkaisuja pohtiva työryhmä

Työ- ja elinkeinoministeriö Helsinki 2026

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use.
Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-327-730-4

ISSN pdf: 1797-3562

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2026

Halpatuontiin liittyvien ongelmien ratkaisuja pohtivan työryhmän raportti

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2026:11		Teema	Kilpailu ja kuluttajat
Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Yhteisötekijä	Halpatuontiin liittyvien ongelmien ratkaisuja pohtiva työryhmä		
Kieli	Suomi	Sivumäärä	69
Tiivistelmä			
Raportissa kuvataan niin sanotun halpatuonnin ilmiötä ja siihen liittyviä haasteita. Raportissa kartoitetaan kaikkia niitä kansallisen ja EU-tason ratkaisukeinoja, joilla voidaan puuttua halpatuonnin aiheuttamiin ongelmiin. Keinojen kartoituksen lisäksi raportti sisältää ehdotuksia jatkotoimiksi.			
Asiasanat			
kuluttajat, verkkokauppa, halpatuonti, etämyynti, kolmannet maat, kilpailukyky, raportit, tuotteet, tuoteturvallisuus, tuottajavastuu, kilpailu ja kuluttajat, kilpailu			
ISBN PDF	978-952-327-730-4	ISSN PDF	1797-3562
Asianumero	VN/33065/2025	Hankenumero	TEM104:00/2025
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-730-4		

Rapport från arbetsgruppen som dryftar lösningar på problemen med lågprisimport

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2026:11		Tema	Konkurrens och konsumenter
Utgivare	Arbets- och näringsministeriet		
Utarbetad av	Arbetsgruppen som dryftar lösningar på problemen med lågprisimport		
Språk	Finska	Sidantal	69
Referat			
Rapporten innehåller en beskrivning av fenomenet med så kallad lågprisimport och utmaningarna i anslutning till lågprisimporten. I rapporten kartläggs alla åtgärder på både nationell nivå och EU-nivå för att ingripa i de problem som lågprisimport orsakar. Utöver kartläggningen av metoderna innehåller rapporten också förslag till fortsatta åtgärder.			
Nyckelord			
konsumenter, näthandel, lågprisimport, distansförsäljning, tredjeländer, konkurrenskraft, rapporter, produkter, produktsäkerhet, producentansvar			
ISBN PDF	978-952-327-730-4	ISSN PDF	1797-3562
Ärendenummer	VN/33065/2025	Projektnummer	TEM104:00/2025
URN-adress			
https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-730-4			

Report of the Working Group Exploring Solutions to Problems Related to Cheap Imports

Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2026:11		Subject	Competition and consumers
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland		
Group author	Working Group Exploring Solutions to Problems Related to Cheap Imports		
Language	Finnish	Pages	69
Abstract			
The report describes the phenomenon of cheap imports and the challenges related to it. The report reviews all solutions at both national and EU level to tackle the problems caused by cheap imports. In addition, the report includes proposals for further measures.			
Keywords			
consumers, online shopping, cheap imports, distance selling, third countries, competitiveness, reports, products, product safety, producer liability			
ISBN PDF	978-952-327-730-4	ISSN PDF	1797-3562
Reference number	VN/33065/2025	Project number	TEM104:00/2025
URN address			
https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-730-4			

Sisältö

Esipuhe	8
Käytetyt lyhenteet ja termit	10
1 Taustaa	13
1.1 Työryhmän toimeksianto ja työskentely	13
1.2 Verkkokaupan välityksellä suoraan kolmansista maista kuluttajille saapuvat tuotteet	17
2 Halpatuonnin ilmiö: tuonti kolmansista maista verkkokaupan välityksellä	18
2.1 Toimintamallit ja toimijat.....	18
2.2 Halpatuontiin liittyviä ongelmia.....	19
2.3 Halpatuonnin volyymit ja kasvu.....	21
3 Tilannekuva ja ratkaisut	22
3.1 Yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n sisämarkkinoilla	23
Tilannekuva	23
Toimet	23
Uudet ratkaisut.....	24
3.2 Verkkoalustat.....	24
Tilannekuva	24
Nykyiset toimet.....	25
Uudet ratkaisut.....	28
3.3 Tuotesäätely, tuoteturvallisuus ja markkinavalvonta	29
Tilannekuva	29
Nykyiset toimet.....	31
Uudet ratkaisut.....	35
3.4 Tullikysymykset ja kauppapolitiikka	38
Tilannekuva	38
Nykyiset toimet.....	38
Uudet ratkaisut.....	41
3.5 Kuluttajansuoja ja markkinointi	44
Tilannekuva	44
Nykyiset toimet.....	44
Uudet ratkaisut.....	46

3.6	Tuottajavastuu ja kiertotalousnäkökulmat.....	48
	Tilannekuva	48
	Nykyiset toimet.....	49
	Uudet ratkaisut.....	51
3.7	Verotus	53
	Tilannekuva	53
	Nykyiset toimet.....	53
	Uudet ratkaisut.....	54
4	Tilannekatsaus keskustelusta kansallisesti, EU-maissa ja globaalisti	55
4.1	Kansallinen keskustelu	55
4.2	Keskustelu EU- ja ETA-maissa	55
4.3	Halpatuonnin globaalivaikutuksia ja -keskustelua.....	56
	Hiilijalanjälki	56
	Pakkotyön käyttö.....	57
	Yritysvastuudirektiivin vaikutukset.....	58
5	Yhteenveto ja arviointi.....	59
5.1	Työryhmän jäsenten esiin nostamat toimenpide-ehdotukset.....	59
	Yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n sisämarkkinoilla	59
	Verkkoalustat	59
	Tuotesääntely, tuoteturvallisuus ja markkinavalvonta.....	60
	Tullikysymykset ja kauppapolitiikka.....	61
	Kuluttajansuoja ja markkinointi	61
	Tuottajavastuu ja kiertotalous	62
	Verotus	62
	Muut toimet	62
5.2	Työryhmän toimenpide-ehdotusten yhteisarviointi.....	67
5.3	Työryhmän suositukset	68

ESIPUHE

Kolmansista maista Suomeen ja EU:n alueelle tuleva halpatuonti on osa digitalisaation myötä kasvanutta kauppaa. Verkossa tapahtuva kauppa on luonteeltaan rajatonta, eikä sitä koskeva sääntely ole kyennyt ennakoimaan ilmiön myötä syntyneitä kielteisiä ilmiöitä.

Työministeri Matias Marttinen asetti 7.11.2025 työryhmän kartoittamaan keinoja halpatuontiin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi. Työryhmän tehtävänä on ollut tunnistaa kansallisia ja EU-tason toimenpiteitä sekä tehdä ehdotus ensisijaisista jatkotoimista. Työnsä aikana työryhmä on kuullut laajasti eri aloja ja tahoja edustavia sidosryhmiä.

Raportissa kuvataan halpatuonnin ilmiötä, sen aiheuttamia haasteita ja nykyistä sääntelykehikkoa sekä esitetään ehdotukset jatkotoimiksi. Tavoitteena on tarjota kokonaiskuva halpatuonnista sekä konkreettisia näkökulmia sääntelyn kehittämiseen, täytäntöönpanon tehostamiseen ja valvontatyökalujen vahvistamiseen.

Raportin suosituksissa työryhmä korostaa lyhyellä aikavälillä kansallisten ja operatiivisten toimien kiireellisyyttä. Samalla työryhmä painottaa, että pitkän aikavälin ratkaisut edellyttävät määrätietoista vaikuttamista EU-tasolla ja EU:n säädösten kiireellistä muuttamista. Työryhmän kokonaisarvio on, että kansallisilla toimilla voidaan nopeasti vahvistaa valvontaa ja kerätä tarvittavaa tietoa, mutta pysyvien ja kattavien ratkaisujen saavuttaminen edellyttää EU-lainsäädännön uudistamista ja yhteisiä rajat ylittäviä valvontamekanismeja.

Viime vuosina erityisesti verkkokaupan kautta tapahtuva vähäarvoisten tuotteiden tuonti kolmansista maista on kasvanut merkittävästi. Ilmiöön liittyy haasteita kuluttajien terveyden ja turvallisuuden, ympäristövaikutusten, kiertotalouden sekä reilun kilpailun näkökulmasta.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus toimii EU:n sisämarkkina-, teollisuus- ja kauppapolitiikassa suomalaisten yritysten kilpailuolosuhteiden turvaamiseksi ja tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistamiseksi sisämarkkinoilla.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää työryhmän jäseniä ja sidosryhmiä heidän asiantuntemuksestaan ja rakentavasta yhteistyöstään työryhmän toiminnan aikana.

Mika Nykänen
Valtiosihteeri
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ympäristöministeriö

KÄYTETYT LYHENTEET JA TERMIT

Halpatuonti: Ilmiö, jossa kuluttajat tilaavat suuria määriä hyvin edullisia tuotteita suoraan EU:n ulkopuolelta, erityisesti Kiinasta, verkkokaupan tai verkkomarkkinapaikkojen kautta. Tyypillistä ovat vähäarvoiset tavaraerät, suorat toimitukset kuluttajille ja EU-sääntelyn osittainen kiertäminen.

Verkkokauppa: Tuotteiden ja palveluiden ostaminen ja myyminen internetissä siten, että sopimus syntyy ja maksu tapahtuu sähköisesti.

Etämyynti: Kuluttajakauppa, jossa myyjä ja ostaja eivät ole fyysisesti samanaikaisesti läsnä, vaan sopimus tehdään etäviestintävälineen avulla (esim. verkkokauppa, puhelinmyynti). Kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 7.1 §:ssä määritellään etämyyntisopimus siten, että kyseisellä sopimuksella tarkoitetaan etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjontajärjestelmässä tehtävää kulutushyödykesopimusta, joka tehdään ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä ja jonka tekemiseen käytetään vain yhtä tai useampaa etäviestintä.

Vähäarvoinen tavaraerä: Yksittäinen tuontilähetys, jonka arvo on matala (kiinalaisilta verkkoalustoilta ostettujen tuotteiden arvo on keskimäärin noin 5–6 euroa). Näiden lähetysten suuri määrä kuormittaa tullia ja valvontaviranomaisia.

DTC-myynti (Direct-to-Consumer): Myyntimalli, jossa valmistaja myy tuotteita suoraan kuluttajalle ilman perinteisiä välikäsiä, usein suoraan kolmannelta maasta.

Dropshipping: Verkkokaupan malli, jossa myyjä ei pidä tuotteita varastossa, vaan välittää tilaukset suoraan tavarantoimittajalle tai valmistajalle, joka toimittaa tuotteen kuluttajalle.

Ultrapikamuoti: Erittäin nopeaan trendikiertoon ja suuriin volyymeihin perustuva muodin tuotanto- ja jakelumalli, jossa tuotteet ovat halpoja, lyhytikäisiä ja nopeasti vaihtuvia.

Verkkomarkkinapaikka: Digitaalinen alusta, joka mahdollistaa useiden myyjien tuotteiden myynnin kuluttajille. Tyypillisiä esimerkkejä ovat Amazon, Temu, Shein ja AliExpress.

Verkkoalusta: EU-lainsäädännössä käytetty yleiskäsite; palvelu, joka käsittää palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen tallentamisen palvelun vastaanottajan pyynnöstä niin, että palvelu levittää tätä tietoa yleisölle, esimerkiksi verkkomarkkinapaikat ja sosiaalisen median alustat.

VLOP (Very Large Online Platform): Erittäin suuri verkkoalusta, jolla on yli 45 miljoonaa aktiivista kuukausittaista käyttäjää EU:ssa ja jota koskevat digipalveluasetuksessa erityiset lisävelvoitteet.

Digipalveluasetus (DSA): EU-asetus, jossa säädetään verkkoalustan ehdollisesta vastuuvapaudesta laittomasta sisällöstä ja tuotteista sekä säädetään verkkoalustan huolellisuus-, läpinäkyvyys- ja riskienhallintavelvoitteista.

Ehdollinen vastuuvapaus: DSA:ssa säädetty periaate, jonka mukaan verkkoalusta ei ole vastuussa alustalle tallennetusta laittomasta sisällöstä, jos sillä ei ole siitä tosiasiallista tietoa tai se poistaa sisällön viipymättä saatuaan tiedon.

Huolellisuusvelvollisuus: Lainsäädäntöön perustuvat velvoitteet, jotka edellyttävät verkkoalustoilta aktiivisia toimia esimerkiksi laittomien tuotteiden myynnin estämiseksi ja kuluttajien suojelemiseksi.

Pimeät käytännöt (Dark patterns): Verkkokauppojen ja -alustojen käyttöliittymäratkaisuja, joilla ohjataan tai painostetaan kuluttajia tekemään ei-toivottuja ostopäätöksiä tai valintoja.

Markkinavalvonta: Viranomaistoiminta, jolla varmistetaan, että markkinoilla olevat tuotteet täyttävät lainsäädännön turvallisuuden, terveyden ja ympäristönsuojelun vaatimukset. Markkinavalvonta on jälkikäteistä, riskiarviointiin perustuvaa valvontaa markkinoilla.

Tuoteturvallisuusvalvonta: Tuotesääntelyn osa-alue, jonka tavoitteena on estää kuluttajille vaarallisten tuotteiden saattaminen markkinoille.

Vaatimustenvastainen tuote: Tuote, joka ei täytä EU:n tuote- tai tuoteturvallisuus-sääntelyn vaatimuksia, esimerkiksi kiellettyjen kemikaalien tai rakenteellisten turvallisuuspuutteiden vuoksi.

Safety Gate: Euroopan komission ylläpitämä tietojenvaihtojärjestelmä, johon ilmoitetaan EU:ssa havaitut vaaralliset kuluttajatuotteet ja niille tehdyt toimenpiteet.

Digitaalinen tuotepassi: Digitaalinen tietoväline, joka sisältää tuotetta koskevaa olennaista tietoa sen koko elinkaaren ajalta, kuten materiaalit, käyttö, huolto ja kierrätettävyyden. Digitaalisella tuotepassilla lisätään tuotteesta saatavaa tietoa läpi arvoketjun.

Tullivapausraja (150 €): EU:ssa sovellettu raja, jonka mukaan enintään 150 euron arvoisista lähetyksistä ei kanneta tullia. Raja on poistumassa halpatuonnin hallitsemiseksi.

Oletettu tuoja (Deemed Importer): Tullilainsäädäntöön liittyvä käsite, jonka mukaan verkkokauppa tai -alusta on vastuullinen tuoja kuluttajan sijaan ja siten velvollinen hoitamaan tulliselvitykseen liittyvät velvollisuudet.

Väärennös: Tuote, joka loukkaa tekijänoikeutta tai teollisoikeutta, kuten tavaramerkkiä, ja jota markkinoidaan laittomasti alkuperäistuotteena.

Kuluttajansuoja: Sääntelykokonaisuus, jonka tavoitteena on turvata kuluttajan oikeudet, riittävä tiedonsaanti ja tehokkaat oikeussuojakeinot myös etämyynissä.

Tuottajavastuu (lainsäädännössä laajennettu tuottajavastuu, extended producer responsibility, EPR): EU-sääntelyyn perustuva valmistajan tai maahantuojaan vastuu tuotteidensa koko elinkaaresta ja sen kustannuksista eli myös jätehuollosta, kierrätyksestä ja elinkaaren lopusta.

Kiertotalous: Taloudellinen malli, jossa materiaalit ja tuotteet pyritään säilyttämään käytössä mahdollisimman pitkään ja jossa niiden arvo säilytetään ja jätteen syntyminen minimoidaan.

Ylikulutus: Luonnonvarojen kulutetaan nopeudella, joka ylittää ekosysteemien uusiutumiskyvyn, mikä heikentää luonnon monimuotoisuutta ja edistää ilmastonmuutosta (EU:n Kiertotalouden toimintasuunnitelma, 2020).

1 Taustaa

1.1 Työryhmän toimeksianto ja työskentely

Työministeri Matias Marttinen asetti 7.11.2025 työryhmän¹ kartoittamaan kansallisen ja EU-tason ratkaisukeinoja, joilla voidaan puuttua ns. halpatuonnin aiheuttamiin ongelmiin. Keinojen kartoituksen lisäksi työryhmän tehtävänantona oli tehdä loppuraportti, joka sisältää ehdotuksen ensisijaisista jatkotoimista. Työryhmä asetettiin toimikaudelle 7.11.2025-31.1.2026.

Työryhmään kutsuttiin ja siihen osallistuivat:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- ympäristöministeriö
- valtiovarainministeriö
- oikeusministeriö
- ulkoministeriö
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES
- Tulli

Osana työskentelyään työryhmä kuuli sidosryhmiä. Työryhmä järjesti 5.12.2025 pyöreän pöydän keskustelun sidosryhmille. Lisäksi työryhmään osallistuvat viranomaiset kävivät keskusteluja hallinnonalansa sisällä sekä muiden relevanttien viranomaistahojen kanssa.

Verkkokaupan valvonta ja siihen liittyvät hallinnolliset ratkaisut jakautuvat usealle hallinnonalalle ja viranomaiselle. Verkkokauppaa koskeva sääntely perustuu laajasti EU-lainsäädäntöön, jota pannaan täytäntöön ja valvotaan pääosin kansallisesti, komission valvoessa erittäin suuria verkkoalustoja. Ilmiöön sovelletaan rinnakkain useita sääntelykokonaisuuksia, kuten kuluttajansuojaa, alustojen ehdollista vastuuvapautta ja huolellisuusvelvoitteita, tullilainsäädäntöä, verotusta, tuotteiden turvallisuuteen, energiatehokkuuteen, kestävyyteen, kiertotalouden mukaisuuteen sekä jätehuollon järjestämiseen liittyviä vaatimuksia. Osa EU-lainsäädännöstä on verrattain tuoretta. Näihin liittyvät toimivaltuudet jakautuvat useiden ministeriöiden ja

1 Hanke TEM104:00/2025

viranomaisten kesken. Lisäksi EU-tason sääntelyllä on keskeinen rooli velvoitteiden sisällön määrittelyssä ja yhdenmukaisessa soveltamisessa. Kokonaisuus edellyttää tiivistä viranomaisyhteistyötä sekä kansallisesti että rajat ylittävästi.

Kuva 1. Halpatuontiin liittyvien nykyisten, keskeisten sääntelyvastuiden jakautuminen hallinnonaloille ja vaikutukset

Sääntelyn kokonaiskuva

Markkinavalvonta jakaantuu Suomessa useille eri hallinnonaloille ja viranomaisille sektoreittaan. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) vastaa oman toimialansa markkinavalvonnasta. Suomessa Tukeisiin sijoitetun EU:n markkinavalvonta-asetuksen mukaisen markkinavalvonnan yhteyspisteen (SLO) yhteydessä toimii lakisääteinen markkinavalvontaviranomaisten yhteistyöryhmä, jonka toiminnalla pyritään tehostamaan erilaisten markkinavalvontakysymysten koordinoitua kansallista tasolla sekä tukemaan viranomaisten välistä yhteistyötä kansallisella ja EU-tasolla.

Taulukko 1. Suomen markkina- ja valvontastrategian alaisten tuotesektoreiden markkina- ja valvontaviranomaiset, niiden valvomat tuoteryhmät sekä kyseisiä viranomaisia ohjaavat tahot.

Markkina- ja valvontaviranomainen	Valvottavat tuoteryhmät	Ohjausvastuu
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	Laivavarusteet, huviveneet, vesiskootterit, huviveneisiin asennettavien moottoreiden pakokaasuja melupäästöt, rengasmerkinnät, ajoneuvot ja erilliset tekniset yksiköt, miehittämättömät ilma-alukset, liikkuvien työkoneiden pakokaasupäästöt, radiolaitteet sekä tuotteiden esteettömyys, tekoälyjärjestelmät*, kyberkestävyys*	Liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea	Lääkinnälliset laitteet, in vitro -diagnostiikkaan tarkoitetut lääkinälliset laitteet, tekoälyjärjestelmät (ml. kyberkestävyys)*	Sosiaali- ja terveysministeriö
Ruokavirasto	Lannoitevalmisteet	Maa- ja metsätalousministeriö
Työsuojeluviranomaiset - Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) - Lupa- ja valvontavirasto (LVV) (työsuojeluosasto)	Työssä käytettäväksi tarkoitetut henkilönsuojaimet, koneet ja köysiratalaitteistot, tekoälyjärjestelmät (ml. kyberkestävyys)* (STM ja LVV) Työssä käytettäväksi tarkoitetut kemikaalit, ulkona käytettävien, työssä käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden melupäästöt (LVV)	Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen ympäristökeskus (SYKE)	Fluoratut kasvihuonekaasut ja otsonikerrosta heikentävät aineet sekä näitä sisältävät laitteet, liikennepolttoaineet, EU ympäristömerkki	Ympäristöministeriö
Säteilyturvakeskus (STUK)	Kuluttajatuotteiden säteilyturvallisuuteen liittyvät ominaisuudet: sähkömagneettiset kentät, infrapunasäteily, näkyvä valo, ultraviolettisäteily, laser, ultraääni tai radioaktiivisuus	Sosiaali- ja terveysministeriö

Markkina- valvonta- viranomainen	Valvottavat tuoteryhmät	Ohjausvastuu
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)	Akut ja paristot, aerosolit, jalometallituotteet, biosidit, kemikaalit, rakennustuotteet, kulutustavarat, kosmeettiset valmisteet, pesuaineet, ekosuunnittelu ja energiamerkinnät, sähkö- ja elektroniikkalaitteet, hissit, siviilikäyttöön tarkoitetut räjähteet, kaasulaitteet, kuluttajakäyttöön tarkoitetut koneet, ulkona käytettävien kuluttajakäyttöön tarkoitettujen laitteiden melupäästöt, mittauslaitteet, öljysäiliöt, pakatut tuotteet, pakkaukset ja pakkausjätteet, kuluttajakäyttöön tarkoitetut henkilönsuojaimet, painelaitteet, painesäiliöt, pyrotekniset tuotteet, räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitetut laitteet, paloturvallisuuslaitteet, kertakäyttöiset muovituotteet, tekstiili- ja jalkinamerkinnot, lelut, vaarallisten aineiden ja haihtuvien orgaanisten yhdisteiden kuljetussäiliöt ja -pakkaukset, talousvesituotteet, tekoälyjärjestelmät (ml. kyberkestävyys)*	Työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, sisäministeriö
Tulli	Kemikaalit, kosmeettiset valmisteet, biosidit, lelut, kuluttajakäyttöön tarkoitetut tavarat (mm. kodin muovitarvikkeet, lastenhoitotarvikkeet), lelujen tekoälyjärjestelmät (ml. kyberturvallisuus).	Valtiovarainministeriö
Lupa- ja valvontavirasto (Sosiaali- ja terveysalan osasto)	Tupakkatuotteet ja vastaavat tuotteet	Sosiaali- ja terveysministeriö
Ympäristöministeriö	Ulkona käytettävien laitteiden melupäästöt	Ympäristöministeriö

Lähde: Tukes

* Taulukon laatimishetkenä kyberkestävyysasetuksen toimeenpanoa koskeva kansallinen lainsäädäntö on vasta valmisteilla. Taulukon tiedot markkina- valvontaviranomaisista perustuvat hallituksen esitykseen eduskunnalle kyberkestävyysasetuksen toimeenpanoa koskeva lainsäädännöksi (HE 179/2025 vp.). Taulukossa on mainittu vain tekoälyasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen suuririskisten tekoälyjärjestelmien esitetyt markkina- valvontaviranomaiset (laki 1377/2025)

1.2 Verkkokaupan välityksellä suoraan kolmansista maista kuluttajille saapuvat tuotteet

Työryhmän toimeksiannossa todetaan, että kuluttajien tilaukset verkkokaupan kautta suoraan kolmansissa maissa, pääosin Kiinassa, toimivilta valmistajilta ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosina. Liiketoimintamalli ohittaa monet perinteisen kaupankäynnin välikädet, jonka ansiosta hinnat saadaan erittäin alhaisiksi ja tuotevalikoima laajaksi. Kyse on ns. **halpatuonnista**, sillä esimerkiksi vuonna 2025 keskimääräisen Kiinasta tuodun vähäarvoisen tavaraerän arvo oli vain 5,61 euroa². Kiinan osuus tästä tuonnista on merkittävä verrattuna muista kolmansista maista saapuvaan tuontiin.

Halpatuonti ei kuitenkaan ole laajalti käytetty termi kuvaamaan ilmiötä. Esimerkiksi EU-tasolla puhutaan yleisesti vain **verkkokaupasta** ja sen haasteista. Verkkokaupalla tarkoitetaan tuotteiden ja palveluiden ostamista ja myymistä internetin välityksellä maksamisen tapahtuessa verkossa yleensä luottokortilla, verkkopankin kautta tai muilla digitaalisilla maksutavoilla. **Etämyynnin** käsite puolestaan tarkoittaa kuluttajakauppaa, jossa myyjä ja ostaja eivät ole samanaikaisesti läsnä, vaan sopimus tehdään jonkin etäviestintävälineen, kuten verkkokaupan, puhelimen, postin tai sähköpostin, avulla. Se kattaa esimerkiksi verkkokauppaostokset ja puhelinymyynnin. Kuluttajansuojalain 6 luvun 7.1 §:ssä määritellään **etämyyntisopimus** siten, että kyseisellä sopimuksella tarkoitetaan etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjontajärjestelmässä tehtävää kulutushyödykesopimusta, joka tehdään ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä ja jonka tekemiseen käytetään vain yhtä tai useampaa etäviestintä.

On olennaista huomata, että kaikki verkkokauppa ei ole haitallista. Yleisesti verkkokaupasta on paljon hyötyjä niin myyjille kuin kuluttajillekin. Yritysten tasapuolisten toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn kannalta on tärkeää, että verkkokaupassa samat velvollisuudet ja säännöt koskevat kaikkia toimijoita. Kuluttajan ja ympäristön näkökulmasta verkkokauppa muuttuu haitalliseksi silloin, kun verkkokaupan kautta EU-markkinoille tulee kuluttajalle tai ympäristölle haitallisia tuotteita, jotka eivät täytä EU lainsäädännön vaatimuksia. Lisäksi halpatuonti lisää ylikulutusta. Lähelläkohtaisesti EU:n sisämarkkinoilla toimivat verkkokauppiat noudattavat samaa EU-sääntelyä, kun taas EU:n ulkopuolelta käsin toimivien on mahdollista kiertää velvoitteita ja saavuttaa sillä kilpailuetua.

2 Tullin tilasto: Suomen ja Kiinan välinen kauppa 2025 [<https://tilastot.tulli.fi/-/suomen-ja-kiinan-valinen-kauppa-vuonna-2025-1-8->]

2 Halpatuonnin ilmiö: tuonti kolmansista maista verkkokaupan välityksellä

2.1 Toimintamallit ja toimijat

Eurooppalaisten kuluttajien tilaukset verkkomarkkinapaikkojen kautta suoraan kolmansissa maissa, erityisesti Kiinassa, toimivilta valmistajilta ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosina. Liiketoimintamalli ohittaa monet perinteisen kaupankäynnin välikädet ja vastuut, minkä ansiosta hinnat saadaan erittäin alhaisiksi ja tuotevalikoima laajaksi. Suurimpiin toimijoihin EU:n laajuisesti kuuluvat muun muassa yhdysvaltalaisyrietykset Amazon ja eBay sekä kiinalaisyrietykset Temu, AliExpress ja Shein. Lisäksi on alueellisesti suuria toimijoita, kuten puolalainen Allegro Itä-Euroopassa ja alankomaalainen Bol.com Benelux-maiden markkinoilla. Myös saksalainen Zalando on suuri toimija.

Toimijoiden liiketoimintamalleissa on eroja, eikä niiden määrittely ole yksiselitteistä. Esimerkiksi Amazon toimii EU:ssa unioniin sijoittuneiden tytäryhtiöiden kautta ja sillä on varastoja EU-alueella. Amazonin marketplace-ominaisuuden kautta esimerkiksi kiinalaiset myyjät voivat listata tuotteitaan Amazonin sivustoille, mutta nämä tuotteet sijaitsevat usein Amazonin EU-varastoissa (ns. fulfillment by Amazon). AliExpress, Temu ja Shein sen sijaan toimivat pitkään ainoastaan Kiinasta käsin. Tällä hetkellä Temu ja Shein kuitenkin ovat sijoittuneet EU:ssa Irlantiin ja AliExpress Alankomaihin.

AliExpressiä, Sheiniä ja Temua yhdistää keskittyminen edullisuuteen ja digitaaliseen markkinointiin. AliExpress laajeni EU:n markkinoille noin vuonna 2017. Temu tuli EU:n markkinoille 2023 ja on sen jälkeen kasvanut erittäin merkittävästi. Temulle ominaista ovat brändittömät tuotteet, aggressiivinen markkinointi, sovelluksen pelilliset elementit ja erittäin halvat hinnat. Shein puolestaan on ns. ultrapikamuodin vaateyritys, minkä lisäksi sillä on oma kosmetiikkamerkki Sheglam. Sheinin liiketoiminta perustuu on-demand-tuotantoon, tekoälyyn ja datan hyödyntämiseen: Shein tunnistaa trendejä sosiaalisista medioista ja julkaisee uusia tuotteita pienissä erissä huomattavasti perinteistä pikamuotia nopeammin. Shein myös hyödyntää sosiaalista mediaa ja vaikuttajia aktiivisesti markkinointiin. Se sekä myy omia tuotteitaan että tarjoaa muiden valmistajien tuotteita alustallaan. Marraskuussa 2025

Shein avasi ensimmäisen kivijalkaliikkeensä Pariisiin. Nopeasti muuttuvalla markkinalla on ollut myös muita toimijoita, kuten verkkomarkkinapaikka Wish, joiden tilalle on tullut uusia toimijoita kuten Temu ja Shein.

Osa ilmiötä on myös ns. dropshipping eli verkkokaupan liiketoimintamalli, jossa välittäjänä toimiva myyjä ei pidä tuotteita varastossa vaan myy oman verkkokaupansa kautta tuotteita suoraan tavarantoimittajalta tai valmistajalta tilauksen tehneelle asiakkaalle. Dropshipping-toimintamallin verkkokauppaa tehdään myös kiinalaisten verkkomarkkinapaikkojen, kuten Temun, välityksellä. Näin dropshipping-kauppiaat toimivat käytännössä kolmasmaataustaisten verkkomarkkinapaikkojen jälleenmyyjinä Euroopassa. Kuluttaja-asiakkaalle yritys voi näyttäytyä eurooppalaisena pienyrityksenä eikä kuluttaja välttämättä tiedä, mistä tuotteet tosiasiaassa tulevat. Käytännössä paketti tulee usein suoraan Kiinasta kuluttajan kotiovelle.

2.2 Halpatuontiin liittyviä ongelmia

Heikkolaatuiset ja halvalla tuodut tuotteet heikentävät Suomen ja EU-lainsäädännön mukaiset vastuunsa kantavien yritysten **kilpailukykyä**. Sääntelyn mukaisia velvollisuuksia noudattavat yritykset eivät voi kilpailla hinnalla verkkomarkkinapaikkojen kautta myydyn erittäin halvan tavarankanssa.

Suoraan kolmansista maista kuluttajille toimitettuihin halpatuontituotteisiin liittyy useita ongelmia.

Vaatumuksenvastaiset tuotteet uhkaavat käyttäjiensä **terveyttä** ja **turvallisuutta** usein eri tavoin ja ongelmia esiintyy useissa eri tuotekategorioissa. Esimerkiksi Euroopan komission Safety Gate -järjestelmään vuonna 2024 ilmoitetuissa vaarallisissa tuotteissa yleisimmät tuotekategoriat olivat kosmetiikka (36 %), lelut (15 %), elektroniikka (10 %), moottoriajoneuvot (9 %) ja kemikaalituotteet (6 %).³ Komission mukaan kemikaalit olivat merkittävin riski lähes puolessa ilmoitetuista tuotteista. Tuotteista on löydetty sääntelynvastaisia pitoisuuksia esimerkiksi kadmiumia, nikkelä ja lyijyä. Haitalliset kemikaalien ja allergisoivien hajusteiden haitat ulottuvat allergisista oireista aina vakavampiin vaikutuksiin, kuten syöpäriskin lisääntymiseen. Osa kemikaaleista saattaa aiheuttaa vasta pitkällä aikavälillä näkyviä haitallisia

3 Komission tiedote 16.4. 2025: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1064

vaikutuksia esimerkiksi hedelmällisyydelle. Esimerkiksi leluissa tai lastentarvikkeissa voi lisäksi olla pienille lapsille vaarallisia irtoavia osia. Sähkötuotteiden yleisimpiin riskeihin kuuluvat esimerkiksi sähköisku-, palovamma- ja tulipaloriskit.

Riskejä terveydelle ja **ympäristölle** syntyy myös haitallisten kemikaalien päätyessä jätehuoltoon, mitä kautta ne saattavat joutua joko uudelleen kiertoon tai jätehuollon päästöinä ympäristöön. Lisäkuormaa ympäristölle luo halpatuonnin usein lyhytikäisten tuotteiden aiheuttama turha kulutus. Halpatuonnin tuotteet ovat usein heikkolaatuisia ja niiden **kierrätettävyys** on huonoa ja käyttöikä jää lyhyeksi.

Kuluttajansuojan näkökulmasta tuotteiden palauttaminen, niistä reklamointi taikka korvauksen tai muun hyvityksen saaminen on usein hankalaa tai lähes mahdotonta. EU-lainsäädännön takaama kuluttajansuoja voi siten toimia huonosti tilanteissa, joissa tuotteet tilataan kolmansista maista. Syynä tähän on se, etteivät kolmansissa maissa olevat toimijat välttämättä noudata EU:n kuluttajansuojalainsäädäntöä.

Halpatuonnin aiheuttamat ympäristöongelmat linkittyvät ja ovat usein päällekkäisiä muiden halpatuonnin aiheuttamien ongelmien kanssa, kuten tuoteturvallisuus ja kuluttajansuoja, joiden ongelmat aiheuttavat myös ympäristöriskejä sekä esimerkiksi riskejä kiertotalouteen ja jätteen käsittelyyn. Halpatuonnin merkittävä ympäristövaikutus on Eurooppaan siirtyvä huonolaatuinen ja vaarallisia aineitä sisältävä tavaramassa, joka lisää luonnonvarojen käyttöä globaalisti ja sitä kautta luontokatoa ja ilmastonmuutosta.

Kaikki nämä kehityskulut yhdessä johtavat **kasvavaan kulutukseen ja luonnonvarojen ylikulutukseen sekä jäteongelmiin**. Kulutuksen haitallinen hiilijalanjälki kasvaa (ks. myös luku 4.3.) sekä luonnon monimuotoisuus vähenee ylikulutuksen seurauksena.

Alustoilla on myyty myös **laittomia ja väärennettyjä tuotteita**. Esimerkiksi Ranska raportoi loppuvuodesta 2025 löytäneensä verkkomarkkinapaikoilta laittomia tuotteita, kuten aseita, reseptilääkkeitä ja lapsipornotuotteita.

Väärennösten kohdalla kyse voi olla joko tekijänoikeuden loukkaamisesta (esimerkiksi tekstiilin kuosin kopiointi) tai tavaramerkin loukkaamisesta, jos väärennöstä myös markkinoidaan yrityksen tuotteena. Piratismi ongelma on ollut olemassa jo ennen alustapohjaisen verkkokaupan yleistymistä. Esimerkiksi osana vuonna 2020

annettua Euroopan komission IP-toimintasuunnitelmaa komissio arvioi, että EU:n markkinoilla olevat tuoteväärennökset aiheuttivat vuosittain merkittäviä myynnin ja työpaikkojen menetyksiä.⁴

Tulli valvoo teollis- ja tekijänoikeusloukkauksia asetuksen (EU) No 608/2013 perusteella. Valvontaa suoritetaan EU:n ulkopuolelta tuotaviin tavaroihin. Ko. asetuksessa säännelty prosessi on hallinnollinen. Oikeudenhaltija voi jättää Tullille toimintahakemuksen. Oikeudenhaltija voi harkintansa mukaan tehdä myös tutkintapyyntöä Tullille. Teollis- ja tekijänoikeustajarikokset ovat asianomistajarikoksia ja asianomistaja niissä on oikeudenhaltija.

Ilmiö liittyy myös **strategiseen riippuvuuteen ja tietoturvaan**: Kiinan alustat hallitsevat logistiikkaketjuja ja keräävät käyttäjätietoja, mikä voi joidenkin arvioiden mukaan vaikuttaa EU:n digitaaliseen suvereniteettiin.

2.3 Halpatuonnin volyymit ja kasvu

Temun ja Sheinin kaltaisilta verkkomarkkinapaikoilta ostettujen tuotteiden arvioidaan muodostavan merkittävän osan Suomeen kolmansista maista tulevista vähäarvoisista tavaroista. Suomen Tullin tietojen mukaan **vuonna 2025 EU:n ulkopuolelta tulevien tavaraerien määrä nousi Suomessa 40,5 miljoonaan** (vrt. 28,2 milj. v. 2024 ja n. 850 000 v. 2022). Volyyymista johtuen ilmiö kuormittaa tulli-, markkinavalvonta- sekä tuottajavastuuviranomaisia.

Vuonna 2025 Kiinasta tuotujen vähäarvoisten **tavaraerien keskimääräinen arvo oli vain 5,61 euroa**. Kiinan osuus vähäarvoisten tavaraerien verkkokauppatuonnista oli selvästi hallitseva verrattuna muista kolmansista maista saapuvaan tuontiin. Suomeen tullattiin verkkokauppatuontina yhteensä 54,5 miljoonaa tavaraerää, mikä merkitsee 69,0 prosentin kasvua edellisvuoteen verrattuna. Vähäarvoisten tavaraerien tuonti-ilmoituksista peräti 98,5 prosenttia koski Kiinasta peräisin olevaa tuontia.

4 Komission tiedonanto: ”Kaikki irti EU:n innovointipotentiaalista – Teollisuus- ja tekijänoikeuksia koskeva toimintasuunnitelma EU:n elpymisen ja palautumiskyvyn tueksi”, COM(2020) 760 final

3 Tilannekuva ja ratkaisut

Suomi on osa EU:n sisämarkkinoita, joilla tavarat voivat liikkua vapaasti. Kolmansista maista peräisin olevan, pääosin verkkoalustoina toimivien verkon markkinapaikkojen kautta tapahtuvan verkkokaupan ongelmat koskettavat koko Euroopan unionia. Moniin verkkokaupan ongelmakohtiin on puututtu lainsäädännön keinoin ja monet yleisemmät unionissa käytävään verkkokauppaan ja alustatalouteen vaikuttavat EU-säädökset soveltuvat myös ns. halpatuontiin.

EU:n tuotesäätely ja tuottajavastuusäätely koskevat verkkokauppoja ja -alustoja, jotka markkinoivat tuotteita suoraan kuluttajille EU:n alueella riippumatta siitä, minne talouden toimijat ovat sijoittautuneet.

Samoin jäsenvaltioiden kansallisten markkinavalvontaviranomaisten toimivalta ulottuu jo nyt myös EU:n ulkopuolelle sijoittautuneisiin yhtiöihin, jotka markkinoivat tuotteita kuluttajille EU:n alueella sähköisten kanavien kautta. Huolimatta markkinavalvontaviranomaisen toimivallasta, ei EU-lainsäädäntöä voida tosiasiaassa täytäntöönpanna tehokkaasti, jos talouden toimija on sijoittautunut EU:n ulkopuolelle. Tuottajavastuuviranomaisen toimivaltaa on pyritty lisäämään niin, että EU:n ulkopuoliset toimijat ovat voineet vapaaehtoisesti nimittää valtuutetun edustajan Suomeen hoitamaan tuottajavastuuta. Koska alustan vastuu alustallaan myyvien yritysten tuottajavastuun hoitamiseen on melko vähäinen (vaikkakin uusissa säännöksissä parantunut), on valvovan viranomaisen mahdotonta valvoa kymmeniä tuhansia alustoilla toimivia yrityksiä ja lisäksi yritysten sijainti EU:n ulkopuolella vaikeuttaa valvontatoimien kohdentamista.

Lainsäädäntö on monilta osin tuoretta, minkä vuoksi sen teho ei välttämättä vielä näy täysimääräisesti.

Euroopan komissio antoi helmikuussa 2025 tiedonannon ”Kattava EU:n keinovalikoima turvallista ja kestävästä verkkokaupasta varten” (ns. verkkokauppatiedonanto)⁵. Tiedonannossa komissio ilmoittaa täytäntöönpanon painopisteistään ja kehottaa jäsenmaita vahvistamaan yhteistyötä ja koordinoitua kaikkien asiaankuuluvien

5 COM/2025/37 final

viranomaisten välillä. Tavoitteena on varmistaa, että verkkokauppa ja suoraan kuluttajille toimitetut tuontituotteet ovat EU:n sääntöjen ja hyvän kauppataidan mukaisia. Komission tiedonanto ei sisältänyt uusia toimenpide-ehdotuksia, vaan perustuu kokonaisvaltaisen lähestymistapaan, jossa hyödynnetään lainsäädännön, viranomaisvalvonnan, digitalisaation, tietoisuuden lisäämisen ja dialogin keinoja. Lisäksi tiedonannossa on jäsenvaltioille ja sidosryhmille suunnattuja kehotuksia osallistua toimiin. Komissio on ilmoittanut arvioivansa verkkokauppatedonantoa ja sen toimenpiteitä helmikuun 2026 loppuun mennessä.

3.1 Yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n sisämarkkinoilla

Tilannekuva

Kolmansien maiden etämyyjät voivat jättää noudattamatta EU-sääntöjä, joko tietoisesti tai tietämättään, sekä hyödyntää EU:n sääntelyn aukkoja, mikä antaa niille merkittävän kustannusedun verrattuna eurooppalaisiin toimijoihin. EU:ssa toimivat yritykset maksavat esimerkiksi tullit kolmansista maista tuoduista tuotteista, arvonlisäverot ja tuottajavastuumaksut. Kolmansiin maihin sijoittautuneet etämyyjät voivat puolestaan hyötyä useista kilpailua vääristävistä tekijöistä, kuten siitä, etteivät tuotteet aina noudata EU:n tuote- ja kuluttajansuojasääntelyä, etteivät yritykset osallistu tuottajavastuun kustannuksiin, sekä alle 150 euron arvoisia lähetyksiä koskevasta tullivapaudesta ja alhaisista toimituskustannuksista. Velvoitteiden kiertäminen alentaa kustannuksia ja vääristää kilpailua, mikä heikentää EU-alueen ja kotimaisen kaupan kannattavuutta ja työllisyyttä.

Toimet

Lähtökohtaisesti kansalliset lainsäädännölliset toimet johtaisivat todennäköisesti sisämarkkinoiden pirstoutumiseen, ja ne voisivat vääristää sisämarkkinoiden toimintaa. Esimerkiksi kansalliset maksut tai muita tiukemmat säännöt voisivat siirtää toimituksia muihin EU-maihin. Lisäksi kansallisilla lisätoimilla voisi olla kauppapoliittisia vaikutuksia, jos kolmansien maiden etämyyjien toimintaa rajoitettaisiin merkittävästi. Kauppapoliittisia vaikutuksia voisi liittyä myös EU-tasolla tehtäviin toimiin. Mahdolliset lainsäädännölliset toimet olisi pääosin tehokkainta tehdä EU-tasolla ja niiden tulisi olla tarkkaan harkittuja.

On hyvä huomioida, että mahdolliset tiukemmat kansalliset tai EU-tason sääntelytoimet koskisivat lähtökohtaisesti myös kotimaisia tai EU-alueella toimivia toimijoita, eikä niitä olisi mahdollista kohdistaa yksinomaan kolmansien maiden toimijoihin.

Uudet ratkaisut

Suomen yleisessä sisämarkkinavaikuttamisessa tullaan korostamaan ajantasaisen ja tarkoituksenmukaisen sääntelykehikon merkitystä. Samalla on varmistettava, etteivät EU-tason velvoitteet johda eurooppalaisten toimijoiden epäedulliseen asemaan suhteessa globaaleihin kilpailijoihin. Sääntelyn on oltava oikeasuhteista ja varmistettava tasapuoliset toimintaedellytykset sekä eurooppalaisille että EU:n ulkopuolisille yrityksille.

Kokonaisuuteen liittyviä haasteita ei voida ratkaista yleisen sisämarkkinasääntelyn avulla, ja konkreettisimpia ratkaisuja esitetäänkin raportin muissa luvuissa.

3.2 Verkkoalustat

Tilannekuva

Merkittävä osa suoraan kolmansista maista kuluttajille toimitettavista tuotteista myydään kolmansista maista peräisin olevien verkon markkinapaikkojen kautta, jotka toimivat EU-lainsäädännössä määriteltynä verkkoalustoina. Verkon markkinapaikoilla toimivien myyjien on todettu käyttävän alustoja myös EU:ssa laittomien tuotteiden myyntiin. Verkkoalustoina toimivia verkon markkinapaikkoja säädelään muun muassa EU:n digipalveluasetuksessa (Digital Services Act, DSA, EU 2022/2065), jonka soveltaminen alkoi täysimääräisesti vuonna 2024. Digipalveluasetusta sovelletaan EU:ssa toimiviin verkkoalustoihin riippumatta siitä, mihin ne ovat sijoittuneet. Verkkoalustoilla on asetuksen mukaan oltava EU:ssa laillinen edustaja, jos ne eivät ole sijoittautuneet EU:hun.

Digipalveluasetuksen roolista verkkoalustojen sääntelyssä on hyvä huomata, että tiedon säilytyspalvelujen, kuten verkkoalustojen, toiminta EU:ssa perustuu DSA:ssa oleviin säännöksiin ehdollisesta vastuuvapaudesta. Se tarkoittaa, että palvelu, tässä tapauksessa verkkoalusta, ei ole vastuussa palvelun vastaanottajan pyynnöstä tallennetuista tiedoista, jos sillä (verkkoalustalla) ei ole tosiasiallista tietoa laittomasta toiminnasta tai laittomasta sisällöstä ja jos se toimii viipymättä laittoman sisällön poistamiseksi palvelusta saatuaan siitä tiedon. Saman sisältöisiä säännöksiä säilytyspalvelujen ehdollisesta vastuuvapaudesta on sovellettu EU:ssa 2000-luvun alusta alkaen.

Verkkoalustojen ehdollisesta vastuuvapaudesta huolimatta digipalveluasetuksessa ja muussa EU:n sektorikohtaisessa lainsäädännössä on verkkoalustan tarjoajille säädetty lukuisia ns. huolellisuusvelvollisuuksia, joiden rikkomisesta niille voidaan määrätä huomattava seuraamusmaksu. Digipalveluasetus ei myöskään rajoita muiden kuin siinä säädettyjä asioita koskevien unionin säädösten soveltamista tai sellaisten säädösten soveltamista, jotka täydentävät tai täsmentävät digipalveluasetusta. Digipalveluasetuksen ja muiden alustoja koskevien säädösten risteyskohtiin voi kuitenkin liittyä säädösten käytännön soveltamiseen liittyviä tulkinnallisuuksia tai päällekkäisyyksiä, joita komission loppuvuodesta 2025 käynnistämässä digisääntelyn sujuvoittamishankkeissa ja eri säädösten määräaikaesarvioinneissa pyritään selventämään.

Nykyiset toimet

Digipalveluasetuksella säännellään horisontaalisesti kaikkia verkossa toimivia välityspalveluja. Välityspalveluja ovat esimerkiksi pelkkä datan siirtotoiminta kuten internetyhteydaspalvelut sekä säilytyspalvelut, kuten pilvipalvelut ja verkkoalustat. Verkkoalustoja ovat esimerkiksi sosiaalisen median palvelut ja verkon markkinapaikat. Yrityksen omaan myyntiin verkkokaupan kautta ei sovelleta digipalveluasetusta, vaan esimerkiksi kuluttajansuoja- sekä markkinasääntelyä. Sama toimija voi harjoittaa sekä omaa verkkomyyntiä että tarjota digipalveluasetuksen piiriin kuuluvan verkkoalustalla toimivan verkon markkinapaikan.

DSA:n mukaan välityspalvelujen tarjoajien on perustettava yhteyspiste viranomais- ja käyttäjien yhteydenotoille. Säilytyspalvelujen, kuten verkon markkinapaikkojen, on tarjottava palvelun käyttäjille ilmoitusmekanismi ilmoittaa laittomaksi epäilemästään sisällöstä, kuten vaaralliseksi havaituista tuotteista, ja toimittava viipymättä laittoman sisällön poistamiseksi saatuaan siitä tosiasiallisen tiedon säilyttääkseen ehdollisen vastuuvapautensa (ns. notice and action- mekanismi). DSA:n läpinäkyvyyssperiaatteisiin kuuluu, että verkkoalustojen on selkeästi annettava tietoja sisällön suosittelujärjestelmistään ja mainonnan käytännöistä. Verkkoalustat eivät saa esittää mainoksia, joiden esittäminen perustuu erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai alaikäisten tietoja hyödyntävään profilointiin.

DSA:ssa asetetaan muun ohella kaikille verkon markkinapaikkojen tarjoajille, mukaan lukien erittäin suuret verkkoalustat kuten Shein, Temu ja Amazon, huolellisuusvelvollisuuksia liittyen palvelujen turvallisuuteen ja palvelujen käyttäjien suojaan. DSA:ssa verkkoalustoille säädettyjä huolellisuusvelvoitteita on lisäksi täsmennetty sektorikohtaisissa jo voimassa olevissa ja valmisteilla olevissa EU-säädöksissä esimerkiksi tuoteturvallisuuden ja tuottajavastuuvetoitteiden osalta.

DSA:ssa on joitakin nimenomaisesti verkon markkinapaikkoja koskevia velvollisuuksia, jotka on laadittu kuluttajien suojaksi. Verkkoalustalla toimivien verkon markkinapaikkojen, joilla myydään tuotteita kuluttajille, on varmistettava alustalla toimivien myyjien jäljitettävyyden keräämällä yritystiedot ennen myynnin sallimista alustalla. Verkon markkinapaikan tarjoajan on suunniteltava rajapintansa siten, että sen kautta tuotteita myyvät elinkeinonharjoittajat voivat täyttää omat velvoitteensa, jotka koskevat ennen kuluttajasopimuksen tekemistä annettavia tietoja, vaatimustenmukaisuutta ja tuoteturvallisuustietoja. Verkon markkinapaikan tarjoajien on parhaansa mukaan arvioitava, ovatko tuotteiden myyjät toimittaneet lainsäädännössä edellytetyt tiedot ennen kuin antavat niiden tarjota tuotteita tai palveluja alustalla. Jos verkon markkinapaikan tarjoaja saa tietää, että sen alustalla on myyty laittomia tuotteita, on markkinapaikan tarjoajan ilmoitettava asiasta niille kuluttajille, jotka ovat ostaneet tuotteita alustalla viimeisten kuuden kuukauden aikana siitä, kun se sai tietää tuotteen laittomuudesta tai saatettava verkkorajapinnalleen julkisesti saataville tiedot laittomista tuotteista.

Verkkoalustojen on keskeytettävä kohtuulliseksi ajaksi ennakkovaroituksen annettuaan palvelujensa tarjoaminen palvelujen vastaanottajille (kuten elinkeinonharjoittajille), jotka toistuvasti toimittavat ilmeisen laitonta sisältöä verkkoalustalle. DSA:n mukaan välityspalvelun tarjoajilla, joita verkon markkinapaikatkin ovat, ei kuitenkaan ole, eikä niille saa asettaa, yleistä velvoitetta valvoa tallentamiaan tietoja tai velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita.

DSA:n nojalla komissio nimeää erittäin suuriksi verkkoalustoiksi (very large online platforms, VLOPs) alustat, joilla on keskimäärin yli 45 miljoonaa aktiivista kuukausittaisista käyttäjää EU:ssa. Näihin kuuluvat mm. AliExpress, Amazon, Shein, Temu ja eurooppalainen Zalando. Erittäin suurilla verkkoalustoilla on lisävelvoitteita, kuten vuosittaisten palveluihinsa liittyvien järjestelmäriskeihin liittyvien riskiarvioiden tekeminen, järjestelmäriskien vähentäminen ja säännöllisten avoimuusraporttien julkaiseminen. EU-lainsäädännön vastaisten tuotteiden myyntiin liittyvä toiminta voi muodostaa asetuksessa tarkoitetun järjestelmäriskin, jos pääsy laittomaan sisältöön voi levitä nopeasti ja laajasti. EU:n ulkopuolisten verkon markkinapaikkojen, jotka palvelevat EU:n kuluttajia, on nimettävä laillinen edustaja EU:hun ja asetettava heidän tietonsa julkisesti saataville.

Suomessa DSA:ssa säädettyjen huolellisuusvelvoitteiden noudattamista valvoo pääasiassa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, mutta myös kuluttaja-asiamiehellä, tietosuojavaltuutetulla ja Valtiontalouden tarkastusvirastolla on tiettyjä valvonta-tehtäviä. Kansallisten viranomaisten DSA:han perustuva valvonta kohdistuu Suomeen sijoittautuneisiin verkon markkinapaikkoihin (alkuperämaaperiaate). Edellä

mainittuja kolmansista maista peräisin olevia verkon markkinapaikkoja ei ole sijoittautunut Suomeen, vaan esimerkiksi Amazon on sijoittautunut Luxemburgiin, Shein Irlantiin, AliExpressin tytäryhtiö toimii Alankomaissa ja Temu on vähintään ilmoittanut edustajan Irlantiin. Traficomille voi kuitenkin tehdä myös niihin liittyviä valituksia, jolloin Traficom välittää valituksen eteenpäin toimivaltaiselle viranomaiselle verkkoalustan sijoittautumismaahan. DSA:n mukaisesti komissiolla on sekä yksinomaista että jäsenvaltioihin nähden ensisijaista toimivaltaa valvoa nimeämiään erittäin suuria verkkoalustoja sekä asettaa huomattavia seuraamuksia asetuksen rikkomistilanteissa. Kansalliset viranomaiset voivat tukea komission tekemiä ja muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tekemiä tutkimuksia DSA:ssa säädettyllä tavalla.

Komissio ja digipalveluasetuksella perustettu Euroopan digitaalisten palvelujen lautakunta ovat julkaisseet marraskuussa 2025 ensimmäisen raportin keskeisimmistä ja toistuvimmista erittäin suuriin verkkoalustoihin ja verkon hakukoneisiin liittyvistä systeemisistä riskeistä ja niiden rajoittamiseksi tehdyistä toimista. Raportti perustuu näiltä toimijoilta vaadittuihin vuosittaisiin riskiarviointeihin sekä eri tahoilta saatuihin tietoihin ja itsenäisiin selvityksiin. Kaikki arviointivelvoitteen piiriin kuuluvat toimijat ovat tunnistanee alustan kautta tapahtuvaan laittomien tuotteiden myyntiin tai markkinointiin liittyviä järjestelmäriskejä (esim. vaaralliset, vaatimusten vastaiset tai väärennetyt tuotteet). Järjestelmäriskien toteutumisella on negatiivisia vaikutuksia alustojen käyttäjille, jotka törmäävät laittomien tuotteiden esittelyyn tai jotka ostavat mahdollisesti terveydelle vaarallisia tuotteita, sekä immateriaalioikeuksien haltijoille.

Komissiolla on käynnissä viralliset tutkinnat siitä, ovatko Temu ja AliExpress riskoneet digipalveluasetuksessa säädettyjä velvollisuuksiaan. Komission tutkinnan johdosta AliExpress antoi komissiolle oikeudellisesti sitovia sitoumuksia muuttaa toimintaansa. Temun osalta selvitykset ovat jo varsin pitkällä, ja komission alustavat havainnot on julkaistu. Komissio on lisäksi lähettänyt Sheinille marraskuussa 2025 jo kolmannen tietopyynnön. Siinä Sheiniltä on pyydetty selvitystä toimenpiteistä alaikäisten suojelemiseksi sekä laittomien tuotteiden myynnin estämiseksi ja näiden toimenpiteiden tehokkuudesta. Tietopyyntö on tutkimusten aloittamisen esivaihe.

Kansallisella tasolla on tärkeää ylläpitää kolmansista maista peräisin olevien verkon markkinapaikkojen Suomessa ilmenevien DSA:n noudattamiseen liittyvien puutteiden ja mahdollisten systeemisten riskien tilannekuvaa. Viranomaiset ovat jo aloittaneet tätä työtä, mutta tilannekuvan kehittäminen yhteistyössä eri viranomaisten ja sidosryhmien kanssa on jatkossa keskeistä.

Uudet ratkaisut

- Lähivuosina on DSA:n näkökulmasta tehokkainta panostaa kolmansien maiden verkon markkinapaikkoihin liittyvissä ongelmissa tehokkaaseen vielä melko tuoreen DSA-sääntelyn valvontaan. Vaikka komission tutkinnat kestävät nopeita ratkaisuja toivovien yritysten näkökulmasta pitkään, komission tutkintojen painoarvo on merkittävä. Kansallisten DSA-valvontaviranomaisten resurssit ovat usein rajalliset ja valvontakeinot vähäiset tilanteessa, jossa verkkoalusta ei ole sijoittautunut Suomeen. Kansalliset viranomaiset voivat kuitenkin edistää DSA:n tehokkaampaa täytäntöönpanoa tukemalla komission jo käynnissä olevia verkon markkinapaikkojen tutkimuksia konkreettisella, todennettavalla aineistolla. Komissioon on mahdollista vaikuttaa myös nostamalla esiin uusia tutkintatarpeita, jos Suomessa havaitaan kerätyn tilannekuvan pohjalta uudenlaisia tai laajenevia ongelmia, joista ei ole vielä avattu tutkimuksia. Suomi voi vaikuttaa komissioon esimerkiksi osana DSA:n mukaista Euroopan digitaalisten palvelujen lautakunnan työskentelyä. Lautakunnassa ovat edustettuna jäsenvaltioiden digitaalisten palvelujen koordinaattorit, Suomesta Traficom, ja sen puheenjohtajana toimii komissio.
- Kansallisesti voidaan myös lisätä näkyvää ja kohdennettua tiedottamista kuluttajille, jotta verkon markkinapaikoilla liikkuvat kuluttajat osaisivat hyödyntää DSA:n mukaisia menettelyjä ja nostaa esille havaitsemiaan puutteita. Tiedottamisen toteuttaminen olisi tehokkainta vahvassa viranomaisyhteistyössä osana yleistä kuluttajien informointia verkossa myytäviin tuotteisiin liittyvistä riskeistä.

DSA:ssa on myös säädetty ns. luotetuista ilmoittajista (trusted flaggers), joiden tekemät ilmoitukset laittomasta sisällöstä verkkoalustojen on käsiteltävä ensisijaisesti ja viivytyksettä. Luotetun ilmoittajan aseman myöntää hakijan sijaintivaltion koordinaattoriviranomainen eli Suomessa Traficom. Aseman voi saada yhteisö, joka on osoittanut, että sillä on erityistä asiantuntemusta tunnistaa ja ilmoittaa laittomasta sisällöstä, joka on riippumaton suhteessa kaikkiin verkkoalustan tarjoajiin ja joka suorittaa ilmoitusten tekemisen huolellisesti ja objektiivisesti. Komissio on antamassa lisäohjeistusta luotetun ilmoittajan aseman myöntämisestä. Traficom on tähän mennessä Suomessa hyväksynyt kolme luotettua ilmoittajaa, joista yksi on Tekijäoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry, (TTVK). TTVK voi ilmoittaa tekijäoikeudella suojatun aineiston luvattomasta käytöstä

alueella. Kansallisesti voitaisiin lisätä tiedotusta luotetuksi ilmoittajaksi hakemisesta myös verkon markkinapaikoilla havaittujen laittomien sisältöjen havaitsemisessa.

- Pidemmällä aikavälillä jäsenvaltioilla ja markkinatoimijoilla on komission tutkintojen ohella mahdollisuus nostaa komission suuntaan esille lainsäädännön toimivuuteen liittyviä huomioita. Komissio on avannut kuulemisen ns. digitaalialan kuntotarkastuksesta (Digital Fitness Check), joka on avoinna 11.3.2026 asti. Komissio tekee DSA:n mukaisen asetuksen määräaikaisarvioinnin ja antaa siitä raportin viimeistään marraskuussa 2027. Sektorikohtaisella erityissääntelyllä DSA:n mukaisia verkkoalustojen huolellisuusvelvollisuuksia on mahdollista täsmentää tai laajentaa, kuten on jo tehtykin esimerkiksi tuoteturvallisuutta ja tuottajavastuuta koskevassa lainsäädännössä. Käytännössä mahdolliset uudet huolellisuusvelvoitteet koskisivat todennäköisesti kaikkia EU:ssa toimivia verkon markkinapaikka-alustoja, eivät vain kolmansista maista peräisin olevia verkon markkinapaikkoja.

3.3 Tuotesääntely, tuoteturvallisuus ja markkinavalvonta

Tilannekuva

Vastuu EU:ssa kuluttajille myytävien tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta kuuluu talouden toimijoille, joiden on ennen tuotteen markkinoille saattamista varmistuttava siitä, että tuote on vaatimustenmukainen. Kun tuotetta saatetaan markkinoille, on noudatettava erilaisia sääntöjä prosessin eri vaiheissa: suunnittelussa, valmistuksessa, maahantuonnissa (EU:n ulkopuolella valmistettujen tuotteiden osalta), jakelussa ja myynnissä kuluttajille tai loppukäyttäjille. Prosessissa on lukuisia toimijoita.

EU-tasolla tuotesääntely on viime aikoina kehittynyt entistä enemmän elinkaarisääntelyn suuntaan tuotteiden kestävyys- ja korjattavuuden parantamiseksi. (Ks. seuraava alaluku nykyiset toimet). Tuoteturvallisuusnäkökulmasta EU:n tuotesääntelyssä on kolme elementtiä: yleinen tuoteturvallisuusasetus, harmonisoitu EU-sääntely ja tekniset standardit. Etäkauppa kolmansien maiden verkkomarkkinapaikoilta kuitenkin lisää EU:n markkinoilla tuotteita, jotka eivät täytä EU:n tuotteita tai tuoteturvallisuutta koskevia vaatimuksia.

Markkinavalvontaviranomaiset tekevät riskiperusteista ja pistokokeenomaista valvontaa, jonka tavoitteena on varmistaa, että talouden toimijat noudattavat lainsäädännön vaatimuksia ja myynnissä olevat tuotteet täyttävät niille asetetut

vaatimukset. Koska vastuu turvallisuudesta on talouden toimijoilla, viranomaisresurssit on mitoitettu yhteiskunnassa sen mukaisesti. Käytettäessä julkista valtaa todistustaakka on viranomaisella, siksi valvonta on perinteisesti tuotekohtaista. Käsillä olevat pakettimäärät ovat niin suuria, ettei näitä ole mahdollista valvoa perinteisen markkinavalvonnan keinoin.

Valvontaviranomaisten työkalut ovat tehokkaimpia suhteessa yrityksiin, jotka toimivat EU:n sisämarkkinoilla (valmistaja, EU-maahantuoja, jakelijat ja jakelupalvelujen tarjoajat). Kuitenkin EU:n markkinavalvonta-asetus sisältää verkkokaupan valvontaan liittyviä toimivaltuuksia sekä sääntelyä markkinavalvontaviranomaisten yhteistyöstä tulliviranomaisten kanssa. Markkinavalvontaviranomaisilla on myös mm. oikeus vaatia myytävänä olevaan vaatimustenvastaiseen tuotteeseen liittyvien tietojen poistamista verkosta. Käytännössä tällaisten tuotteiden poistaminen markkinoilta on vaikeaa ja ongelmana on myös laittomien tuotteiden uudelleen ilmestyminen verkkomarkkinoille.

Markkinavalvontaviranomaisilla ei ole toimivaltuuksia kuluttajälähetysten valvontaan. Markkinavalvontaviranomaisten toimivalta ulottuu ainoastaan taloudelliseen toimintaan, eli ammattimaiseen maahantuontiin, ei kuluttajien omaan käyttöönsä tuontiin.⁶

EU:n markkinavalvontaviranomaisten toimivalta kattaa myös ne talouden toimijat, jotka ovat sijoittautuneet Euroopan unionin ulkopuolelle silloin kun ne tarjoavat tuotteitaan EU:n markkinoille esimerkiksi verkkokaupan tai muiden sähköisten kanavien kautta. Lainsäädännön lähtökohtana on, että tuotteen tosiasiallisella saatavuudella EU:n kuluttajille on suurempi merkitys kuin yrityksen maantieteellisellä sijainnilla. Näin ollen EU:n ulkopuolelle sijoittautuneita toimijoita koskevat samat vaatimukset ja velvoitteet kuin unionin sisällä toimivia yrityksiä silloin, kun niiden tuotteet on suunnattu unionin markkinoille.

Käytännön täytäntöönpanossa on kuitenkin huomattavia rajoitteita ja haasteita silloin, kun toimijalla ei ole unionissa fyysistä läsnäoloa, valtuutettua edustajaa tai muuta taloudellista toimijaa, johon velvoitteet voidaan tehokkaasti kohdistaa. Vaikka viranomainen voi antaa kieltoja tai määrätä toimenpiteitä EU:n alueella tapahtuvaa markkinointia ja tuotteiden saatavuutta koskien, ilman toimijan fyysistä

⁶ EU:n markkinavalvonta-asetuksen 3(1) art. määritelmässä edellytys ”liiketoiminnan yhteydessä”. Vaikka Tulli voisi pysäyttää yksittäisen kuluttajapaketin, markkinavalvontaviranomaisten toimivalta kohdistuu ensisijaisesti taloudelliseen toimintaan ja valvonnan oikeudelliset vaikutukset kohdistuvat aina talouden toimijaan silloin, kun sellainen on yksilöitävissä. Tämän takia MSR 7-luvun mukainen menettely ei etene.

sijoittautumista unionin alueellisen toimivallan piiriin päätöksien tehokas täytäntöönpano voi jäädä toteutumatta. Markkinavalvonnan päätösten tehokas toimeenpano suhteessa kolmansiin valtioihin sijoittautuneisiin toimijoihin edellyttäisi kyseisen kolmannen valtion viranomaisten myötävaikutusta. Tästä syystä EU-lainsäädännön tehokas täytäntöönpano on usein puutteellista tilanteissa, joissa toimija on sijoittautunut unionin ulkopuolelle eikä sillä ole EU:ssa vastuullista talouden toimijaa.

Lisäksi EU:n ja kansallisilla valvontaviranomaisilla ei tällä hetkellä ole nykyiseen toimintaympäristöön vastaavia riittäviä valvonnan digitaalisia työkaluja käytösään, joka mahdollistaisi digitaalisen ympäristön systemaattisen ja riskiperusteisen valvonnan.

Nykyiset toimet

EU:ssa tuotteiden markkinavalvontasäätelyä on yhdenmukaistettu ja ajantasaisesti vastaamaan verkkokaupan haasteisiin erityisesti EU:n markkinavalvonta-asetuksella (MSR), jota alettiin soveltaa kesällä 2021.

MSR:n 14 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on siirrettävä markkinavalvontaviranomaisilleen toimivaltaa puuttua myös verkossa myytävien tuotteiden vaatimustenvastaisuuteen. MSR ei kuitenkaan erittele verkkomarkkinapaikkoja muusta verkkokaupasta, eikä säädä velvoitteita verkkomarkkinapaikkojen tarjoajille. Lisäksi MSR:n 14 artiklan mukaan verkkomarkkinapaikkoihin voidaan kohdistaa valvontakeinoja vasta sitten, jos muita tehokkaita keinoja ei ole. Tällaisissa viimesijaisissa tilanteissa markkinavalvontaviranomaisella pitäisi olla toimivalta: i) vaatia sellaisen sisällön poistamista verkkorajapinnalta, jossa viitataan kyseisiin tuotteisiin, tai vaatia selkeän loppukäyttäjille suunnatun varoituksen laittamista esille, kun nämä käyttävät verkkorajapintaa; tai ii) jos i alakohdan mukaista vaatimusta ei ole noudatettu, vaatia tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajia rajoittamaan pääsyä verkkorajapintaan, myös pyytämällä asiaankuuluvaa kolmatta osapuolta toteuttamaan tällaisia toimenpiteitä.

Suomessa markkinavalvontalaissa (1137/2016) markkinavalvontaviranomaisille annetaan MSR:n 14 artiklan edellyttämällä tavalla viimesijaisesti käytettäväksi verkkorajapintaan ja verkkotunnuksiin liittyviä toimivaltuuksia (22a §). MSR:n edellyttämien toimivaltuuksien lisäksi markkinavalvontalain nojalla markkinavalvontaviranomainen voi viimesijaisesti määrätä verkkotunnusrekisterin ylläpitäjän tai verkkotunnusvälittäjän poistamaan verkkotunnuksen käytöstä tai merkitsemään verkkotunnuksen markkinavalvontaviranomaisen nimiin.

EU:n yleistä tuoteturvallisuusasetusta (GPSR) puolestaan on sovellettu vuoden 2024 lopusta lukien ja sitä täydentävä laki kuluttajatuotteiden turvallisuudesta (184/2025) on tullut voimaan toukokuussa 2025. Laki antaa markkinavalvontaviranomaiselle valtuudet kohdistaa verkkomarkkinapaikkojen tarjoajiin määräyksiä ja määrätä niille seuraamusmaksuja silloin, kun ne eivät noudata yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisia velvollisuuksiaan. Kuten yllä on markkinavalvontaviranomaisten alueellisen toimivallan osalta todettu, myös lain 184/2025 nojalla annettavien määräyksien ja seuraamusmaksujen tehokas täytäntöönpano edellyttäisi, että niiden kohde on sijoittautunut Suomen viranomaisen alueellisen toimivallan piiriin.

GPSR:n peruseriaatteisiin kuuluu, että vastuu tuotteen turvallisuudesta on talouden toimijoilla (tuotteen valmistajalla, maahantuojaalla ja jakelijalla). Talouden toimijoiden vastuut soveltuvat myös EU:n ulkopuolelta tuleviin tuotteisiin sekä verkko- ja muuhun etämyyntiin. Verkkomarkkinapaikkojen tarjoajat eivät ole talouden toimijoita. GPSR:ssä säädetään kuitenkin verkkomarkkinapaikkojen erityisistä tuoteturvallisuuteen liittyvistä velvollisuuksista, jotka monilta osiltaan täsmentävät DSA:n mukaisia velvoitteita tai antavat niille sisällön tuoteturvallisuuden alalla. Verkkomarkkinapaikkojen on esimerkiksi tehtävä yhteistyötä markkinavalvontaviranomaisten kanssa, ilmoitettava palvelunsa kautta tarjotuista vaarallisista tuotteista kuluttajille ja markkinavalvontaviranomaisille sekä markkinavalvontaviranomaisen määräyksestä poistettava vaarallista tuotetta koskeva sisältö palvelustaan. GPSR:n noudattamista valvovat sen jäsenvaltion markkinavalvontaviranomaiset, jonka markkinoille kuluttajatuote toimitetaan.

EU-sääntelyssä on otettu käyttöön markkinoille pääsyn edellytyksenä vaatimuksia tuotteiden tietovaatimusten sisällyttämisestä digitaalisiin tuotemerkintöihin, erityisesti digitaaliseen tuotepassiin. **Digitaalinen tuotepassi** on tietoväline, jolla lisätään toimijoille saatavilla olevia tuotteista saatavia tietoja ja sen tarkoitus on helpottaa muun muassa tuotteen kestävyys, kiertotalouteen liittyvien ominaisuuksien ja sääntelyn noudattamisen arviointia. Digitaalisen tuotepassin odotetaan parantavan tuotteen jäljitettävyyttä sen koko elinkaaren ajan koko arvoketjussa. Digitaalinen tuotepassi tukee täten niin talouden toimijoiden ja valvontaviranomaisten toimintaa kuin muita arvoketjun toimijoita, esimerkiksi korjaajia tai kierrättäjiä, sekä kuluttajien kestäviä valintoja.

EU:n ekosuunnitteluasetus sisältää keskeisen digitaalisen tuotepassin puitesääntelyn. Tarkempia tuotekohtaisia vaatimuksia asetetaan muussa EU-sääntelyssä kuten tuotteita koskevassa sektorisääntelyssä tai tuoteryhmiä koskevissa komission

delegoiduissa säädöksissä. Valmistajilta voidaan edellyttää digitaalisen tuotepassin perustamista tuote-, erä- tai tuotemallikohtaisesti riippuen arvoketjun monimutkaisuudesta sekä kyseessä olevien tuotteiden koosta, luonteesta tai vaikutuksista.

Ekosuunnitteluasetus tuli voimaan 18.7.2024. Asetus velvoittaa komissiota perustamaan digitaalisen tuotepassirekisterin viimeistään 19.7.2026 ja yleisön saatavilla olevan digitaalisen tuotepassin tiedoille tarkoitetun verkkoportaalin. Asetuksella siirretään komissiolle toimivaltaa antaa myös tuotepassipalvelujen tarjoajia ja tarvittaessa sertifiointijärjestelmää koskevaa täydentävää sääntelyä.

Myös EU:n **tavaroiden korjaamisdirektiivi** (engl. Right to Repair Directive) astui voimaan 30.7.2024. Direktiivin tavoitteena on tukea kestävästä kulutuksesta, vähentää jätettä ja edistää kiertotaloutta tekemällä korjaamisesta helpompaa, edullisempaa ja houkuttelevampaa kuluttajille ja yrityksille. Direktiivi mm. velvoittaa määrättyjen tavaroiden valmistajia tarjoamaan kuluttajille korjauspalveluita tietyssä laajuudessa silloinkin, kun kyse ei ole myyjän tai valmistajan vastuulla olevasta tavaravikaantumuksesta, sekä tarjoamaan varaosia kolmansille osapuolille. Valmistajat eivät lähtökohtaisesti myöskään saa estää tavaroiden korjaamista ohjelmistorajoituksilla, sopimusehdoilla tai muilla keinoilla. Tavaroiden korjaamisdirektiivi on pantava täytäntöön 31.7.2026 mennessä, ja sen täytäntöön panemiseksi annettavia säännöksiä on sovellettava samasta päivästä lukien.

Erityisesti tuoteturvallisuuden valvonnassa lyhyellä aikavälillä komissio ja jäsenvaltiot toteuttavat käytännön toimia, kuten antavat määräyksiä ryhtyä toimiin laitoman sisällön poistamiseksi digipalvelusäädöksen mukaisesti, CPC-verkoston yhteistoimia ja kohdennettuja tullitarkastuksia riskituotteille. Uusiin digitaalisen aikakauden säädöksiin perehtymiseen ja täytäntöönpanoon on tärkeää varata toimivaltaisille viranomaisille riittävästi aikaa ja resurssit, jotta olemassa olevat toimintamallit saadaan muokattua siten, että lainsäädännön toimeenpano on tehokasta.

Suomessa Tukeisiin sijoitetun EU:n markkinavalvonta-asetuksen mukaisen markkinavalvonnan yhteyspisteen (SLO) yhteydessä toimii lakisääteinen markkinavalvontaviranomaisten yhteistyöryhmä⁷, jonka toiminnalla pyritään tehostamaan erilaisten markkinavalvontakysymysten koordinoitua kansallisella tasolla sekä tukemaan viranomaisten välistä yhteistyötä kansallisella ja EU-tasolla. Yhteistyöryhmän alla toimii myös verkkokauppa-alatyöryhmä.

7 Markkinavalvonnan yhteistyöryhmä: <https://tukes.fi/markkinavalvonnan-yhteistyoryhma>

- EU-tason markkinavalvonnan yhteistoimet:
 - GPSR:n 32 artiklan mukaiset tehotoimet eli sweepit, joiden osalta pyritään vaikuttamaan kohdentamisessa erityisesti erittäin suuriin verkkomarkkinapaikkoihin (VLOP).
 - Sweepeissä komission koordinoimina markkinavalvontaviranomaiset suorittavat tiettyjen tuotteiden tai tuoteluokkien tai GPSR:n velvoitteiden noudattamisen valvontatoimia samanaikaisesti. Komissio on katsonut, että osallistuminen on jäsenvaltioille pakollista. Tehotarkastusten kohteet suunnitellaan GPSR:n viranomaisyhteistyössä, Consumer Safety Network -verkostossa.
 - CASP-projektit ja CASP Customs, jossa vahvistetaan markkinavalvontaviranomaisten ja tulliviranomaisten yhteistyötä ja etsitään parhaita käytäntöjä. CASP on lyhenne sanoista Coordinated Activities on the Safety of Products (tuoteturvallisuutta koskevat koordinoitujen toimet). Komission oikeus ja kuluttaja-asioden pääosaston (DG JUST) koordinoimat CASP-toimet voivat keskittyä tietyn tuoteryhmän tutkimiseen (tuotekohtaiset toimet), jolloin osallistuvat markkinavalvontaviranomaiset tekevät perinteistä näytteenottoa, testautusta ja valvontatoimenpiteitä, tai markkinavalvonnan parhaiden käytäntöjen jakamiseen (horisontaaliset toimet). Suomesta markkinavalvontaviranomaiset osallistuvat itsenäisesti mielenkiinnonkohteiden ja resurssiensa mukaan. Tuotekohtaisia CASP-toimia vastaavia yhteisiä valvontatoimia järjestetään myös harmonisoitujen tuotesektorien alueella, komission sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritysten pääosaston (DG GROW) koordinoimina (Jacop, Jaharp).
 - Euroopan kemikaaliviraston täytäntöönpanofoorumin yhteiset REF-valvontahankkeet (REACH-EN-FORCE), kuten verkossa myytäviä kemikaaleja koskeva REF-13-hanke
 - sekä komission toimet, kuten Product Safety Pledge+ ja kiinalaisille yrityksille tarkoitettu SPEAC. Product Safety Pledge+ on verkkomarkkinapaikkojen vapaaehtoinen sitoutuminen hyviin käytänteisiin tuoteturvallisuuden saralla. Kaikki verkkomarkkinapaikat eivät ole liittyneet Pledgeen, esim. Temu ja Shein. Alkuperäinen Product Safety Pledge on toiminut pohjana GPSR:n 22 artiklalle. SPEAC on komission ylläpitämä, erityisesti kiinalaisille yrityksille tarkoitettu verkkosivu, josta saa tietoa EU:n tuoteturvallisuusvaatimuksista.

- Kuluttajien ja yritysten tietoisuuden lisääminen
 - Tukesin Kampus -oppimisympäristöön ollaan laatimassa yritysten tueksi koulutusta verkkokauppaa koskien. Koulutus on suunnattu kotimaisille yrityksille. Tavoitteena on tarjota kotimaisille yrityksille tietoa, jotta ne osaisivat noudattaa EU:n sääntelyä. Vuonna 2025 tehdyssä GPSR-sweepissä kävi ilmi, että kaikki uudet verkkokauppaa koskevat säännöt eivät ole aivan tuttuja EU:hun sijoittautuneillakaan verkkomarkkinapaikoille.

Uudet ratkaisut

Euroopan komissio on ilmoittanut suunnittelevansa EU:n markkina-
valvonta-asetuksen uudistusta osana uutta **European Product Act -aloitetta (EPA)**, joka kokoaa yhteen standardoinnin, vaatimustenmukaisuuden arvioinnin ja valvonnan. Komissio on järjestänyt aloitteesta julkisen kuulemisen ajalla 12.11.2025-4.2.2026, ja Suomen ennakkovaikuttamisen kantoja on muodostettu valtioneuvostossa alkuvuonna 2026.

EPA:n tavoitteena on selkeä vastuunjako, viranomaisyhteistyön vahvistaminen ja digitaalisten työkalujen kehittäminen (esim. digitaalinen tuotepassi). Lisäksi harkitaan EU:n markkina-
valvontaviranomaisen perustamista. EPA:n sisältö tarkentuu valmistelun myötä. Aloitteella pyritään vastaamaan havaittuihin epäkohtiin, kuten verkossa tapahtuvan markkina-
valvonnan riittämättömiin keinoihin. Aloitteella mahdollisesti säädettäisiin digitaalisen tuotepassin käytöstä nykyisen NLF-kehiksen (New Legislative Framework) soveltamisalalla. Ehdotukset aloitteen mukaisiksi säädöksiksi on tarkoitus antaa syksyllä 2026.

Komissio on tuonut esiin myös mahdollisuuden **EU-tason markkina-
valvontaviranomaisen** perustamisesta. Mahdollisesta EU:n markkina-
valvontaviranomaisesta ei vielä ole saatavilla kovin tarkkaa tietoa ja sille osoitettavat tehtävät tarkentuvat European Product Act -aloitteen valmistelun myötä. Tällä hetkellä uuden viranomaisen perustaminen nauttii ainakin jonkinlaista tukea jäsenmailta, ja sen toivotaan keskittyvän sellaisiin unioninlaajuisiin haasteisiin, joihin kansallisten markkina-
valvontaviranomaisten puuttuminen on osoittautunut vaikeaksi, kuten kolmansii-
maiin kytkeytyvä verkkokauppa.

Lyhyen aikavälin toimet (tunnistettu jo aiemmin ja rajalliset vaikutusmahdollisuudet):

- **Markkinavalvonta, DSA rajapinta ja datan keruu:** Kansallinen verkkoalustoihin (VLOP) kohdistuva markkinavalvonta ja DSA yhteistyöprojekti, jossa useat markkinavalvontaviranomaiset kohdistavat yhtä aikaa valvontaa alustoille. Hankkeen osana DSA viranomaisten kanssa yhteistyössä selvitetään ohjeistusta millaisissa tapauksissa, mitä valvontatietoja ja miten tiedot toimitetaan komissiolle, jotta komissio voi hyödyntää valvontatietoja DSA:han liittyvissä tutkimuksissaan. Kerätyt valvontatiedot toimitettaisiin myös muille jäsenvaltioille ICSMS:n (Information and Communication System for Market Surveillance) kautta. Projektin toteuttamistapa ja koordinointi on sidoksissa projektiin sitoutuvien viranomaisten määrään.
 - Lisäksi projektin yhteydessä tai erikseen voidaan toteuttaa kansallinen tiedottamiskampanja yhdessä sidosryhmätahojen kanssa.
- **Viranomaisten välisen yhteistyön tehostaminen:** Suomen markkinavalvonnan yhteistyöryhmän yhteydessä toimii verkkokauppa-asioita tarkasteleva alatyöryhmä, jonka tarkoituksena on kehittää verkkokauppaan liittyvää markkinavalvontaa sekä vahvistaa viranomaisten välistä yhteistyötä. Alatyöryhmässä jaetaan valvonnan parhaita käytäntöjä sekä edistetään uusien valvontamenetelmien ja työkalujen hyödyntämistä, erityisesti rajat ylittävän verkkomyynnin haasteissa.
- **Automatisoidut menettelyt:** Komission jo lanseeraamien webcrawlereiden hyödyntäminen verkkomarkkinapaikkojen valvonnassa (dataa myös crawlereiden tekniseen kehitykseen).

Pidemmän aikavälin toimet:

- **Verkkoalustojen velvollisuudet:** Aiempaa tarkempien toimijaroolien jaottaminen ja määrittäminen sekä eri toimijarooleille soveltuvien vastuiden ja velvollisuuksien sääntely on tarpeen. European Product Act -aloitteen yhteydessä verkkomarkkinapaikoille on laadittava selkeä

määritelmä ja tunnistettava ne yhdeksi unionin tuotelainsäädännön mukaiseksi talouden toimijaksi. Lisäksi niille on säädettävä selkeät velvollisuudet siten, että ne ovat suhteellisia, tarkoituksenmukaisia ja käytännössä toteuttamiskelpoisia.

- Nykyiset (GPSR) mukaiset velvollisuudet ovat lähinnä reaktiivisia (kuten seurata / reagointi Safety gateassa).

- **Ulkorajavalvonta:** Nykyinen EU:n ja kansallinen markkinavalvontasäätely ei mahdollista markkinavalvontaviranomaisen antamia kielto- tai rajoittamispäätöksiä yksittäisten kuluttajien omaan käyttöön tilaamista tuotteista. EU:n markkinavalvonta-asetuksen (EU) 2019/1020 ulkorajavalvontamekanismi on rakenteellisesti suunnattu talouden toimijoiden markkinoille saattamiin tuotteisiin, minkä vuoksi yksittäisten kuluttajatuontien valvonta jää pääosin tulliviranomaisen vastuulle ilman markkinavalvontaviranomaisen päätöksentekoa. Sääntelyn kehittämisen näkökulmasta olisi aiheellista arvioida, tulisiko tulliviranomaiselle antaa selkeä ja itsenäinen toimivalta puuttua yksittäisten kuluttajien tilaamien tuotteiden vaatimustenvastaisuuteen. Samalla olisi tarpeen selkeyttää säätelyä siten, että markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin perustuva tuotteiden vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen epäämistä koskeva menettely kohdistuisi jatkossa yksiselitteisesti vain talouden toimijoihin. Vaikka tullin resurssit ja riskiperusteinen valvonnan kohdentaminen rajaavat käytännön valvontamahdollisuuksia, nykyinen säätely, joka estää valvonnan toteuttamisen kokonaan tietyn toimijaryhmän (kuluttajatuonnit) osalta, muodostaa tuoteturvallisuuden ja sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta rakenteellisen puutteen. Asia edellyttää jatkovalmistelua lainsäädännön selkeyttämiseksi ja viranomaistoimivaltuuksien tarkoituksenmukaiseksi jakamiseksi.
- **Hallinnolliset seuraamukset:** EU-lainsäädännön täytäntöönpanon tehostamiseksi, jos talouden toimija on sijoittautunut EU:n ulkopuolelle, täytäntöönpanoa tulisi edistää soveltuvilla keinoilla, esimerkiksi luomalla pelisäännöt hallinnollisten markkinavalvontapäätöksen tiedoksiantoa, tunnustamista ja valvonnan taloudellisten pakkokeinojen toimeenpanoa varten EU:n ja kolmansien maiden välillä.
- **Markkinavalvontajärjestelmän digitalisaatio:** digitaalinen kauppa vaatii tämän aikakauden työkalut. Volyymin kokoluokan vuoksi manuaalisen valvonnan korvaamiseksi on löydettävä automatisoidumpi tapa valvoa verkkoalustoja ja yksittäisistä crawlereista päästävä systemaattisempaan työskentelytapaan. Tätä voitaisiin edistää EU:ssa työryhmätyönä.

Taulukko 2. Toimet epäterveen halpatuonnin torjumiseksi

Kansallisen tason toimet	EU-tason toimet
- Säädösten tarkistaminen toimivallan osalta (esim. markkinavalvontalaki, tullilaki ja tuotesektorikohtaiset sääntelyt). - Riskiperusteisen tullivalvonnan ja markkinavalvonnan tehostaminen. - Viranomaisyhteistyön ja tiedonvaihdon lisääminen (kuten markkinavalvonnan yhteistyöryhmä, Tulli, Tukes, poliisi, KKV, Traficom) - Neuvonta ja ohjaaminen sekä tiedotuskampanjat (kuten vaaralliset tuotteet) kuluttajille ja yrityksille. - Tietokantojen hyödyntäminen sekä automaation lisääminen valvonnassa.	- Sisämarkkinasääntelyn kehittäminen (kuten talouden toimijan määritelmä ja verkkomarkkinapaikan velvoitteet) - Valvonnan vahvistaminen (esim. yhteiset valvontaprojektit jäsenmaiden kanssa). - DSA-sääntelyn toimeenpano isoihin verkkoalustoihin liittyen. - Komission aloitteet. - Tietojenvaihto ja yhteistyö komission työryhmien sekä jäsenmaiden välillä. - Markkinavalvonnan systemaattinen digitalisointi (manuaalisesta automatisoidumpaan tapaan).

Lähde: Tukes

3.4 Tullikysymykset ja kauppapolitiikka

Tilannekuva

Kolmansista maista, erityisesti Kiinasta, saapuvien vähäarvoisten lähetysten voimakkaasti kasvanut volyymi haastaa tulliviranomaisia.

Nykyiset toimet

EU:n kauppapolitiikkaa toimeenpaneva tullilainsäädäntö kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, mikä rajoittaa mahdollisuuksia kansallisten lainsäädäntötoimien toteuttamiseen jäsenmaissa. EU:ssa valmisteltavaan tullireformiin kuuluva unionin uusi tullikoodeksi on trilogivaiheessa. Lainsäädäntöuudistukseen sisältyy mm. verkkokauppaa koskevaa sääntelyä, jossa tarkoituksena on määrätä verkkoalusta tullivelvolliseksi (tulli-ilmoitusten antaminen). Kannatus on laajaa. Verkkokauppaa koskevan uuden lainsäädännön soveltamisen on tarkoitus aloittaa 1.7.2028, kun tullidatakeskus on otettu käyttöön, mutta aikataulu saattaa vielä muuttua.

Verkkokauppaa koskeva lainsäädäntöuudistus parantaa mahdollisuuksia valvoa saapuvia tavaroita, mutta huomioiden pakettien massiivinen määrä, tästäkään ei voi odottaa tehokasta lääkettä.

Unionin tullittomuusasetuksessa säädetään nykyisin, että enintään 150 €:n arvoiset tavaralähetykset ovat tullivapaita. Tullireformiin liittyen EU-maiden valtiovarainministerit päättivät talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksessa 13.11.2025 lakkauttaa 150 €:n tullivapausrajan. Muutos astuu lopullisesti voimaan arviolta heinäkuussa 2028, kun tarvittava tullidatakeskus saadaan toimintaan. Neuvosto sitoutui myös pyrkimään yksinkertaiseen väliaikaiseen ratkaisuun tullien kantamiseksi tällaisista tavaroista mahdollisimman pian vuonna 2026 ja siihen saakka, kunnes tullidatakeskus saadaan käyttöön vuonna 2028.

Neuvoston talous- ja rahoitusasioiden kokouksessa 12.12.2025 neuvosto saavutti poliittisen yhteisymmärryksen väliaikaisen ratkaisun sisällöstä. Tullittomuusasetusta (EY) No 1186/2009 muutettaisiin siten, että säännökset enintään 150 euron arvoisten lähetysten tullittomuudesta poistetaan nopeutetusti. Tämän ns. vähäarvoisten tavaroiden rajan poistuessa tullia kannetaan jatkossa kaikista tavaroista, pois lukien tietyt poikkeukset, kuten yksityisten väliset lahjalähetykset, joiden osalta 45 euron raja säilyy. (Asia erikseen on, jos tietyille tavaroille tai tavararyhmille on säädetty nol-latullit.) Kaikista enintään 150 euron arvoisista arvonnalisäveron IOSS-järjestelmässä myydyistä tavaroista sekä enintään 150 euron arvoisista (muistakin kuin IOSS) postilähetyksinä kuljetetuista tavaroista kannetaan kiinteä 3 euron tavaraeräkohtainen tulli. Muista kuin näistä tavaroista kannetaan nimikkeen mukainen tulli. Väliaikaisratkaisun on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2026 ja jatkua niin kauan, kunnes uuden tullikoodexin verkkokauppaa koskevat säännökset tulevat voimaan 1.7.2028. Avoimenä on vielä mm. kysymykset käytettävistä tulli-ilmoitustyypeistä sekä siitä, miten ja keneltä tullit kannetaan. Kysymykset on tarkoitus ratkaista tekemällä muutos unionin tullikoodexin nojalla annettuun delegoituun asetukseen (EU) 2015/2446 alkuvuoden 2026 aikana. Muutoksesta ei ole vielä julkaistu ehdotusta.

Komissio on esittänyt uutena toimenä tulliselvityksen yhteydessä kannettavaa käsittelymaksua. Uudistus on lisätty neuvostossa tullireformiin kuuluvaan unionin uuteen tullikoodexiin (Art. 18). Uudistus on kerännyt laajaa kannatusta jäsenmaissa. Säännösten valmistelu jatkuu. Arvion mukaan kustannusperusteinen käsittelymaksu olisi 2 euroa per tavaraerä ja soveltaminen olisi tarkoitus aloittaa viimeistään marraskuussa 2026. Tämän toteutuminen edellyttää komission ja jäsenmaiden pikaisella aikataululla määritettäviä tietojärjestelmämuutoksia. Kannettavan maksun suuruuden määrittäisi lopulta komissio WTO:n säännökset huomioon ottaen. Uuteen tullikoodexiin lisättiin neuvostossa myös säännös ns. etämyynnin tullivarastosta (Art. 122a). Sen ideana on kannustaa verkkokauppoja lähettämään

suuria määriä tuotteita ns. bulkkilähetyksinä erityiseen tullivarastoon unionin alueella, jonka kautta tavaroita voisi toimittaa ostajille unionissa. Käsittelymaksu olisi tällöin vain 50 senttiä per tavara. Alempi käsittelymaksu olisi perusteltavissa valvonnan kulujen pienenemisellä ja sillä toivotaan olevan ohjausvaikutusta. Varastointi Euroopassa ja suuren määrän tarkastaminen edesauttaisi myös markkinavalvonnan toteuttamista. Etämyynnin tullivarastoinnin olisi tarkoitus mahdollistaa, että muutkin viranomaiset kuin tulli pääsisivät tarkastamaan varastossa olevia tavaroita. Jää nähtäväksi ottavatko alustat varastoa käyttöön, mutta ainakin suurimmilla toimijoilla rahallinen kannuste olisi merkittävä.

Komissio koordinoi vuoden 2025 aikana tehostettuja tullitarkastuksia keskittyen vaarallisiin ja vaatimustenvastaisiin tuotteisiin, joita tilataan kolmansista maista verkkomarkkinapaikan kautta ja toimitetaan suoraan kuluttajille unioniin. Tämä koordinoititehtävä perustuu unionin tullikoodeksin sääntelyyn tarkastusten painopistealueista. Näissä tarkastuksissa tulli- ja markkinavalvontaviranomaiset sekä muut toimivaltaiset viranomaiset tehostavat edellä tarkoitettujen tuontituotteiden valvontaa. Tammikuussa 2026 komissio tiedotti ensimmäisen tarkastusoperaation (Priority Control Area, PCA) ensimmäisistä tuloksista. Operaatiossa tarkastettiin 20 000 lelu- ja pienelektroniikkatuotetta, joista yli puolet oli EU:n tuotestandardien vastaisia. Osa tuotteista myös testattiin laboratorioissa. Testatuista tuotteista peräti 84 % oli vaarallisia.

Kauppapolitiikka

Kauppapolitiikka kuuluu EU:n toimivaltaan, ja EU voi puuttua kansainvälisessä kaupassa ilmeneviin epäreiluihin käytäntöihin ja kilpailuasetelmiin WTO:n sääntöjen mukaisilla kauppapolitiikan suojatoimilla. Tuontisuojainstrumentteja on kolme: Polkumyyntitullit (anti-dumping), tasoitustullit (anti-subsidy) ja suojatoimenpiteet (safeguards). Instrumentteihin liittyvät yksityiskohdat ja niihin liittyvien tutkintojen kulku on määritelty WTO:n ja EU:n lainsäädännössä. Nämä toimet soveltuvat lähökohtaisesti kuitenkin yksittäisiin tuotteisiin, eikä verkkokauppa-alustaan, jossa on satoja tuhansia, jopa miljoonia eri tuotteita myynnissä. Toimenpiteet edellyttävät perusteellista, kriteereihin pohjautuvaa tuotekohtaista tutkintaa EU-komissiolta, mikä asettaa merkittäviä käytännön rajoitteita niiden soveltamiselle tämänkaltaiseen tilanteeseen.

Myös EU:n Kiinasta peräisin olevien tuotteiden tuontitullien yksipuoliseen korottamiseen liittyisi merkittäviä rajoitteita. Ensinnäkin ne olisivat vaikeasti perusteltavissa. Yksi sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän kulmakivistä on ns. suosituimmuusperiaate (Most Favoured Nation MFN), jonka mukaisesti WTO:n jäsenmaiden on kohdeltava kaikkia muita jäsenmaita tasapuolisesti, eivätkä ne voi syrjiä

kauppakumppaneita. WTO-säännöt tosin tunnistavat ns. yleiset poikkeukset ja turvallisuuspoikkeukset, mutta näiden poikkeusten tulkinta on laajemmin kiistanalainen kysymys. Toiseksi tullien asettaminen kolmansille maille olisi EU:lle haitallista kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän näkökulmasta ja toimi veisi pohjaa pois sen puolustamiselta.

Kansalliset toimet ulkomaankaupan osalta ovat hyvin harvinaisia ja oikeuskäytäntöä on melko vähän. EU:n asetuksen (EU) 2015/478 artikla 24(2)(a) säätelee yhteisen kauppapolitiikan toimivallan puitteissa jäsenvaltioiden mahdollisuuksia rajoittaa tai kieltää tiettyjen tuotteiden maahantuonti unionin tullialueelle erityistapauksissa. Tämä on mahdollista esimerkiksi silloin, kun toimet ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden (eng: *public morality, public policy or public security*) kannalta tai ihmisten ja eläinten terveyden ja elämän suojelemiseksi. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle toimenpiteistä tai mahdollisuuksista, joita ne aikovat ottaa käyttöön tai muuttaa. Toimenpiteiden on oltavat oikeasuhteisia ja tarkasti rajattuja.

Suomella ei kuitenkaan ole olemassa olevaa kansallista lainsäädäntöä, joka suoraan mahdollistaisi vastaavanlaiset tuontikiellot normaalioloissa. Mikäli kansallisia toimia harkittaisiin, edellyttäisi se laajempaa arviointia kansallisen lainsäädännön uudistamistarpeesta.

Uudet ratkaisut

Tullissa on tunnistettu useita lyhyen ja pidemmän aikavälin toimia ongelmiin vastaamiseksi, joita on kuvattu alla olevassa tekstissä. Esitetyt toimet linkittyvät osittain toisiinsa.

Esitetyillä toimilla tiivistetään yhteistyötä, tunnistetaan ja saatetaan valvonnan kohteeksi resurssien puitteissa eniten riskejä sisältäviä alustoja ja halpakauppa-toimijoita. Mahdollisuutena nähdään, että väärin toimivia halpakauppaan linkittyviä verkkoalustoja ja toimijoita saadaan jopa kokonaan pois tulli-ilmoittamisen parista sekä riskejä sisältäviä yrityksiä saadaan entistä tehokkaammin valvonnan piiriin. Itse halpakaupan volyymin kehitykseen toimet eivät todennäköisesti vaikuta sellaisenaan.

1. Maahantuotavien tavaroiden aliarvottamiseen puuttuminen yhdenmukaisesti ja mahdollisimman resurssitehokkaasti (tullausarvo/alv) kansallisesti ja EU- tasolla.
2. Uutena käyttöön otettava "Unique identifier" = maksutapahtuman ja tulli-ilmoituksen yhdistävä viite.

3. Valvontatyökalujen ja riskitiedon tehokkaampi hyödyntäminen Tullin riskienhallinnan, valvonnan ja viranomaisyhteistyön tukena.
4. Tullireformiuudistus muuttaa tullioikeudellisia vastuita sekä tulliselvitykseen liittyviä käytäntöjä sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä.

Uuden tullidatakeskuksen tarjoamat mahdollisuudet tulli-ilmoittamiseen, riskianalyysiin ja tarkastamiseen on tarkoitus ottaa verkkokaupan osalta käyttöön vuonna 2028. Tätä koskeva lainsäädäntöehdotus on parhaillaan käsittelyssä EU:ssa.

Lyhyen aikavälin toimet:

- Tarkastukset isommissa erissä uuden tullikoodexin mahdollistamissa etämyynnin tullivarastoissa:
Ideana on kannustaa verkkokauppoja/alustoja lähettämään suuri määrä tuotteita erityiseen tullivarastoon, jonka kautta etämyyntitavaroita voisi toimittaa ostajille unionissa. Käsittelymaksu olisi tällöin vain noin 50 senttiä per tavara (verrattuna suunniteltuun suurempaan käsittelymaksuun tapauksissa, joissa tavara toimitetaan suoraan kuluttajalle).
- Etämyyjän/verkkoalustan laaja vastuu:
Uudessa tullikoodexissa säädettäisiin oletetusta tuojasta (deemed importer). Oletettu tuoja tarkoittaa henkilöä, joka tuottaa tai mahdollistaa kolmansilta alueilta tai kolmansista maista tuotujen tavaroiden etämyynnin unionin alueella sijaitseville yksityishenkilöille. Jatkossa oletettu tuoja eli verkkokauppa tai -alusta olisi ostajan sijaan velvollinen antamaan tulli-ilmoituksen, asettamaan tavarat tullimenettelyyn, esittämään tavarat tullille sekä maksamaan tuontitullit, käsittelymaksut ja arvonlisäveron (tämä velvollisuus on jo nyt IOSS-kaupassa) sekä muut maahantuonnin johdosta suoritettavat verot ja maksut. Jos oletettu tuoja on sijoittautunut unionin ulkopuolelle, sen tulee käyttää sellaista välillistä edustajaa, joka on sijoittautunut unionin alueelle. Muutos mahdollistaa tuojaa koskevien velvoitteiden kohdistamisen suoraan etämyyjään tai verkkoalustaan. Tällöin myös tullauspäätösten ja erilaisten tuojalle määrättyjen seuraamusmaksujen pakkotäytäntöönpano on mahdollista, koska etämyyjän, verkkoalustan tai välillisen edustajan on oltava sijoittautunut unionin alueelle.

- Tuotteiden parempi yksilöinti (tarkemmat ilmoitusten tietosisällöt):
Tullikoodexin nojalla annetussa delegoidussa asetuksessa on mahdollista säätää mm. tarkemmasta ilmoitusten tietosisällöstä, kuten nimikkeiden ilmoittaminen tarkemmalla tasolla sekä valmistajan tuotekohtaisen product identifier -koodin ja sen verkkosivuosoitteen, jolla tuotetta on markkinoitu, ilmoittaminen tulli-ilmoituksella

Nopeimmat toimenpiteet:

- Tullittomuusrajan poistaminen (kiinteä kolmen euron tulli):
 - Väliaikaisesta kiinteästä tullimaksusta vastuu myyjän välilliselle edustajalle
- Käsittelymaksu (kaksi euroa kaikissa tavaroissa):
 - Vastuullinen vielä avoimena (lainsäädännön valmistelu on kesken)
- Digitaalisten tuotepassien ja tuotetunnisteiden käyttöönotto ja niistä saatavien havaintojen hyödyntäminen laajenee. Hyödyntämällä näitä työkaluja olisi mahdollista saada estettyä jo vaaralliseksi tai vaatimustenvastaisiksi todettujen tuotteiden markkinoille pääsy

Kauppapolitiikka

EU pyrkii kehittämään taloudellisen turvallisuuden strategian toimeenpanon puitteissa toimia, joilla EU:ta voidaan vahvistaa ja sen resilienssiä kasvattaa geopolitisessä tilanteessa, jossa unioniin kohdistuu yhä vakavampia ulkoisia taloudellisia uhkia. Samalla on kuitenkin tärkeää pysyä avoimena sekä panostaa kansainväliseen kauppaan ja investointeihin.

Halpatuontiin liittyvät haasteet ja riskit eivät toistaiseksi ole olleet juurikaan esillä taloudellisen turvallisuuden agendalla. Suomi voisi vaikuttaa siihen, että halpatuontin haasteisiin vastaamiseen haettaisiin ratkaisuja myös EU:n taloudellisen turvallisuuden strategian toimeenpanon puitteissa.

3.5 Kuluttajansuoja ja markkinointi

Tilannekuva

Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista annetun asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) 6 artiklan 1 kohdan mukaan kuluttajasopimuksiin sovelletaan lähtökohtaisesti sen maan lakia, jossa kuluttajan asuinpaikka on, edellyttäen että elinkeinonharjoittaja harjoittaa kaupallista tai ammattitoimintaansa maassa, jossa kuluttajan asuinpaikka on, tai suuntaa millä tahansa tavalla tällaista toimintaa kyseiseen maahan tai useisiin maihin kyseinen maa mukaan lukien, ja edellyttäen että sopimus kuuluu kyseisen toiminnan piiriin. Tämä tarkoittaa sitä, että myös kolmansista maista Suomeen kuluttajille suunnattu kulutushyödykkeiden markkinointi edellyttää, että Suomen kuluttajansuojalainsäädäntöä noudatetaan.

Temu ja Shein ovat verkkoalustoja, joiden kautta myydään sekä alustantarjoajan omia tuotteita että mahdollistetaan muiden elinkeinonharjoittajien tuotteiden myynti. Myydessään omia tuotteitaan kyseiset toimijat ovat myös elinkeinonharjoittajia, jolloin niiden sovellettavaksi tulee Suomen kuluttajansuojalainsäädäntö. Alustoilla toimivien muiden elinkeinonharjoittajien on vastaavasti noudatettava Suomen kuluttajansuojalainsäädäntöä. Haasteena nykytilassa on se, etteivät Temu, Shein tai verkkoalustan kautta myyvät muut elinkeinonharjoittajat noudata sääntelyä.

Temu ja Shein ovat käyttäneet markkinoinnissaan muun muassa aggressiivisia ja harhaanjohtavia markkinointikeinoja. Temu ja Shein hyödyntävät esimerkiksi niin sanottuja pimeitä käytäntöjä markkinoinnissaan. Pimeillä käytännöillä tarkoitetaan erilaisia verkkosivujen, ohjelmistojen, mobiilisovellusten, muiden käyttöliittymien tai palvelupolkujen rakenteen suunnittelussa käytettäviä keinoja, joilla harhautaan tai muuten saadaan kuluttaja tekemään jotain sellaista, jota hänen ei ollut alun perin tarkoitus tehdä. Temu ja Shein noudattavat myös tiedonantovelvollisuuksia puutteellisesti. Euroopan komissio on puuttunut esimerkiksi Sheinin toimintaan ja todennut sen rikkovan EU:n kuluttajansuojalainsäädäntöä.⁸

Nykyiset toimet

Alustojen on noudatettava lähtökohtaisesti verkkoalustoja koskevaa sääntelyä (ks. jakso 3.2.). Toimiessaan elinkeinonharjoittajina, jotka myyvät kulutushyödykkeitä kuluttajille, niiden tulee lisäksi noudattaa aineellista kuluttajansuojalainsäädäntöä.

⁸ Commission and national authorities urge SHEIN to respect EU consumer protection laws 26.5.2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1331.

Euroopan unionissa säädetään jo nyt kattavasti elinkeinonharjoittajien kuluttajiin kohdistamasta markkinoinnista. Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevassa direktiivissä 2005/29/EY säädetään markkinoinnissa noudatettavista menettelytavoista, joihin kuuluvat muun ohella kielto antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja sekä kielto käyttää aggressiivisia menettelyjä. Direktiivi on pantu täytäntöön kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun säännöksillä. Luvun 3 §:n 1 momentin mukaan menettelyä pidetään sopimattomana, jos se on elinkeinotoiminnassa yleisesti hyväksyttävän asianmukaisen menettelytavan vastainen ja omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä tehdä perusteltu ostopäätös tai kulutushyödykkeeseen liittyvä muu päätös ja johtamaan siihen, että kuluttaja tekee päätöksen, jota hän ei ilman menettelyä olisi tehnyt. Kuluttajansuojalain 2 luvussa säädetään myös muun muassa tiedonantovelvollisuudesta tarjottaessa yksilöityä kulutushyödykettä ja saman lain 6 luvussa etämyynnistä, mukaan lukien etämyynnissä annettavista tiedoista. Mainitussa luvussa säädetään myös erikseen verkossa toimivan markkinapaikan tarjoajan tiedonantovelvollisuudesta. Sääntely perustuu EU:n kuluttajaoikeusdirektiiviin 2011/83/EU.

Euroopan unionissa sovelletaan lisäksi asetusta kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä (EU) 2017/2394 (nk. CPC-asetus), jonka sisältämien mekanismien avulla voidaan varmistaa EU:n kuluttajansuojalainsäädännön noudattaminen ja sisämarkkinoiden toimivuus sekä tehostaa kuluttajien taloudellisten etujen suojaajia ylittävissä rikkomustapauksissa.

Euroopan unionissa valmistellaan tällä hetkellä oikeudenmukaisuutta digiympäristössä koskevaa säädöstä (Digital Fairness Act, DFA). Euroopan komissio on ilmoittanut, että se julkaisee ehdotuksensa oikeudenmukaisuutta digiympäristössä koskevasta säädöksestä loppusyksystä 2026. Uudella sääntelyllä on tarkoitus puuttua erilaisiin kuluttajiin kohdistuviin haitallisiin käytäntöihin ja menettelyihin digiympäristössä. Kyseisessä säädöksessä tullaan oletettavasti sääntelemään esimerkiksi pimeistä käytännöistä nykyistä kattavammin. Suomi on lokakuussa 2025 vastannut komission julkiseen kuulemiseen asiasta. Suomi on pitänyt tärkeänä tavoitetta suojella kuluttajia pimeiltä käytännöiltä.⁹

9 Public Consultation on the Digital Fairness Act – Finland’s views, 24 October 2025. Ks. myös asiaa koskeva E-kirje E 78/2025 vp, talousvaliokunnan lausunto TaVL 36/2025 vp ja suuren valiokunnan lausunto SuVEK 69/2025 vp.

Edellä mainittua CPC-asetusta tullaan Euroopan komission suunnitelman mukaan niin ikään uudistamaan. Ehdotus pyritään antamaan samanaikaisesti DFA-ehdotuksen kanssa eli syksyllä 2026. EU:ssa lähivuosina. Tarkoituksena on nimenomaisesti päivittää asetusta, jotta pystytään vahvistamaan EU:n kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanoa erityisesti laajalle levinneiden laittomien käytäntöjen osalta.

Suomi on DFA:ta koskevassa komission julkisessa kuulemisessa lokakuussa 2025 tuonut esiin, että viranomaisverkostojen tulee pystyä puuttumaan myös EU:n ulkopuolelta eurooppalaisille kuluttajille kohdistuvaan toimintaan ja että eri viranomaisverkostot tekevät yhteistyötä. Lisäksi olisi perusteltua selvittää digipalvelusäädöksestä saatujen kokemusten perusteella, tulisiko Euroopan komission toimivaltuuksia tehostaa CPC-asetuksen uudistamistyössä erityisesti siltä osin kuin kyse on puuttumisesta EU:n ulkopuolelle sijoittautuneiden ja useisiin EU-maihin toimintaansa kohdistavien elinkeinonharjoittajien ongelmallisiin käytänteisiin.¹⁰

Euroopan komissio hyväksyi 19.11.2025 kuluttaja-asioiden toimintaohjelman 2030. Kyse on EU:n kuluttajapolitiikan strategisesta kehiksestä, jossa esitetään konkreettisia painopisteitä ja toimia seuraavalle viidelle vuodelle. Verkkokaupan voimakkaan kasvun kuluttajille luomat riskit tunnistetaan strategiassa. Suomen kannat kuluttaja-agendaan valmistellaan alkuvuoden 2026 aikana.

Uudet ratkaisut

Halpatuonnin rajoittamiseksi kuluttajansuojaoikeudellisin keinoin on muun muassa ehdotettu, että tällaisia tuotteita myyvien toimijoiden tai tuotteiden mainontaa rajoitettaisiin tai jopa kiellettäisiin kokonaan. Esimerkiksi kansalaisaloitteessa ”Krääsätalous kuriin – suomalaisyritysten ja kuluttajien oikeuksien puolesta” ehdotetaan muun muassa, että ultrapikamuodin ja krääsäkaupan mainonta kiellettäisiin. Kansalaisaloite on tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä. Aloite on lähetetty talousvaliokuntaan 13.11.2025.

EU:ssa kulutushyödykkeiden mainonnasta säädetään edellä mainitusti sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevassa direktiivissä. Direktiivi on lähtökohtaisesti täysharmonisoiva.

10 Public Consultation on the Digital Fairness Act – Finland’s views, 24 October 2025. Ks. myös asiaa koskeva E-kirje E 78/2025 vp, talousvaliokunnan lausunto TaVL 36/2025 vp ja suuren valiokunnan lausunto SuVEK 69/2025 vp.

On epäselvää, onko jäsenvaltioilla oikeutta säätää kansallisesti EU-lainsäädäntöä tiukemmin kolmansista maista tulevaa markkinointia. Kuluttajansuoja kuuluu EU:ssa jaetun toimivallan alaan (SEUT 4 artiklan 2 kohdan f alakohta). Tämä tarkoittaa sitä, että jäsenvaltiot voivat käyttää toimivaltaansa vain siltä osin kuin Euroopan unioni on päättänyt olla käyttämättä sitä. Koska kuluttajiin kohdistuvan markkinoinnin osalta Euroopan unioni on käyttänyt toimivaltaansa markkinoinnin sääntelemiseksi, alustavan arvion mukaan jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti tältä osin menettäneet toimivaltansa.

Vaikka epäselvää on, onko sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin nojalla mahdollista rajoittaa kolmansista maista tulevaa markkinointia enemmän kuin direktiivissä säädetään, rahoituspalvelujen sekä kiinteän omaisuuden osalta jäsenvaltiot voivat asettaa vaatimuksia, jotka ovat ohjailevampia tai rajoittavampia kuin direktiivissä säädetään (3 artiklan 9 kohta). Lisäksi direktiivillä ei rajoiteta yhteisön tai jäsenvaltioiden sääntöjä, jotka liittyvät tuotteiden terveys- ja turvallisuusnäkökohtiin (3 artiklan 3 kohta). Mikäli markkinoinnin rajoittaminen tai kieltäminen kohdistuisi esimerkiksi turvallisuudeltaan puutteellisiin tuotteisiin, olisi sääntely kuitenkin ristiriidassa sen lähtökohdan kanssa, ettei tällaisia tuotteita ylipäänsä tulisi olla tarjolla.

Työryhmän tiedossa on, että Ranskassa on ehdotettu sääntelyä, joka kieltäisi ultrapikamuodin markkinoimisen. Mediatietojen mukaan Ranska on kuitenkin tiedustellut Euroopan komissiolta, onko sääntely EU-lainsäädännön mukaista.

Temu ja Shein rikkovat jo tällä hetkellä räikeästi EU:n lainsäädäntöä. Työryhmä arvioikin, että kansallisia toimia kuluttajansuojan alalla voidaan pitää tehottomina tällaisessa tilanteessa. Sääntelyn noudattaminen vaatisi ensinnäkin merkittäviä valvontaresursseja. Mikäli markkinoinnin rajoittaminen kansallisesti ylipäänsä olisi mahdollista, haasteita markkinoinnin rajoittamisessa asettaisi myös se, millä tavalla tai mihin toimijoihin markkinoinnin rajoitukset kohdistuisivat. Yleinen markkinoinnin voimakas rajoittaminen EU:n ulkopuolelta tuleville kulutushyödykkeille ei liene kuluttajienkaan kannalta kannatettavaa.

Edellä mainittujen syiden vuoksi kansalliset markkinoinnin rajoittamistoimet arvioidaan tehottomiksi. Sen sijaan puuttuminen Temun ja Sheinin kaltaisiin toimijoihin olisi seikka, johon tulisi aktiivisesti pyrkiä EU-tasolla. Tämän vuoksi tehokkaimmaksi keinoksi arvioidaan vaikuttaminen tulevan EU-lainsäädännön sisältöön. Asian kannalta merkittäviä ovat erityisesti DFA sekä CPC-asetuksen uudistus. Suomi pyrkiikin tehokkaasti ennakko vaikuttamaan näihin säädöshankkeisiin. Edellä todetun mukaisesti Euroopan komissio on ilmoittanut, että sekä DFA:ta että CPC-asetusta koskevat ehdotukset annetaan syksyllä 2026.

Työryhmä pitää tärkeänä, että alaikäisten suojaan kiinnitetään huomioita. DFA:n osalta Suomi on erikseen todennut, että on perusteltua arvioida esimerkiksi tarvetta ratkaisuille alaikäisten suojelemiseksi digitaalisessa ympäristössä.

Myös esimerkiksi eduskunnan talousvaliokunta on Euroopan komission verkko-kauppatiedonantoa koskevan E-kirjeen lausunnossa¹¹ todennut, että tarvitaan myös EU:n laajuista yhteistyötä jo olemassa olevien viranomaisverkostojen puitteissa ja keinoja vaikuttaa ylikulutukseen ohjaavaan markkinointiin ja kuluttajien ostokäyttäytymiseen.

3.6 Tuottajavastuu ja kiertotalousnäkökulmat

Tilannekuva

EU-säätelyyn pohjautuva tuottajavastuu (lainsäädännössä laajennettu tuottajavastuu, extended producer responsibility, EPR) tarkoittaa valmistajan ja maahan-tuojan (ns. tuottajan) vastuuta tuotteidensa jätehuollosta sekä siihen liittyvistä uudelleenkäyttö- ja kierrätysvaatimuksista. Tuottajat vastaavat velvoitteistaan pääasiassa yhteisvastuullisesti liittymällä tuottajayhteisöihin, jotka maksua vastaan huolehtivat tuottajavastuuelvoitteista ja järjestävät tuottajavastuullisen jätteen jätehuollon niin, että se on maksutonta jätteen luovuttajalle. Tuottajavastuun hoitamisesta syntyvät kustannukset siirretään tuotteen hintaan. Tuottajavastuujärjestelmän ulkopuoliset vapaamatkustajat saavat näin ollen kilpailuetua pienempien kustannusten ja halvempien tuotteiden kautta. Tuottajavastuun näkökulmasta halpatuotteita myyvien etäkaupan toimijoiden vapaamatkustaminen on merkittävä ongelma. Kun nämä kolmansien maiden tuottajat eivät liity tuottajayhteisöihin eivätkä hoida velvoitteitaan, seurauksena on, että tuottajavastuunsa asianmukaisesti hoitavat yritykset joutuvat maksamaan myös vapaamatkustajien tuotteiden jätehuollon. Tämä luo epäreilun kilpailutilanteen: halpatuontiyrietykset saavat kilpailuetua, kun kotimaiset yritykset kantavat ylimääräisiä kustannuksia. Tilanne on korostunut, koska Kiinasta Suomeen saapuvien lähetysten määrä on noussut räjähdysmäisesti ja myös tuottajien järjestämään jätehuoltoon tulee yhä enemmän näistä tuotteista ja niiden pakkauksista aiheutuvaa jätettä, mikä nostaa jätehuollon järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

11 TaVL 27/2025 vp – E 38/2025 vp

Tuottajavastuu koskee tällä hetkellä pakkauksia, akkuja ja paristoja, sähkö- ja elektroniikkalaitteita, paperia ja paperituotteita, ajoneuvoja, renkaita, muovia sisältäviä kalastusvälineitä sekä tiettyjä kertakäyttöisiä muovituotteita. Näistä tuoteryhmistä kolme ensiksi mainittua sekä vuonna 2028 alkava tekstiilien tuottajavastuu ovat tuottajavastuun vapaamatkustuksen kannalta ongelmallisimmat ja suurimmat tuottajavastuulliset tuoteryhmät etäkaupassa.

Valvonnan ulottaminen Suomen rajojen ulkopuolella toimiviin tuottajiin on hyvin hankalaa. Kolmansista maista tulevan etäkaupan valvontaa vaikeuttaa mm. resursien niukkuus suhteessa etämyyjien valtavaan määrään, teknisten työkalujen puute, tiedonsaannin ongelmat, tarvittavien viranomaisverkostojen sekä virka-apua koskevan lainsäädännön ja käytäntöjen puute. Sinnikkään valvontatyön ja tuottajayhteisöjen työn avulla Temua Euroopassa edustava Whaleco Technology Limited on saatu rekisteröitymään Suomen Pakkaustuottajat Oy:n (SPT) asiakkaaksi helmikuun 2026 alussa. Pakkaustuottajavastuu on kuitenkin vain yksi tuottajavastuualoista, joihin Temu tai sen alustalla myyvät tuottajat tulisi saada liittymään.

Halpatuonti lisää huonolaatuisen ja vaatimustenvastaisia kemikaaleja sisältävän tavaran kulutusta ja sitä kautta rajallisten luonnonvarojen käyttöä. Tuotteet ovat usein niin huonolaatuisia, että niiden käyttöikä on hyvin lyhyt ja ne siirtyvät nopeasti jätehuollon hoidettaviksi. Näiden tuotteiden usein sisältämien EU:n tuotelainsäädännön vastaisien kemikaalien vuoksi niitä ei voi kierrättää eli käyttää raaka-aineena, vaan ne joudutaan polttamaan, mikä johtaa luonnonvarojen kuluksen kasvuun. Halpatuonti vaarantaa näin myös turvalliset materiaalikierrot ja vaikeuttaa kiertotalouden tavoitteiden saavuttamista.

Tuotteiden uudelleenkäyttö, mikä on kaikkein ympäristöystävällisintä kulutusta, kärsii myös halpatuonnin ongelmista. Hyväntekeväisyysjärjestöille lahjoitetaan yhä enemmän Suomeen tulleita halpatuotteita, jotka eivät sovellu uudelleenkäyttöön eivätkä kierrätykseen. Hyväntekeväisyysjärjestöille myös syntyy ylimääräisiä kustannuksia näiden tuotteiden käsittelystä ja jätehuollosta.

Nykyiset toimet

Jätelakiin (66 a §) on lisätty mahdollisuus, jonka mukaan verkkoalustan ylläpitäjä voi nimetä Suomeen sijoittautuneen valtuutetun edustajan hoitamaan tuottajavastuun velvoitteet alustallaan myyvien etämyyjien puolesta. Lupa- ja valvontavirasto (aiemmin Pirkanmaan ELY-keskus), joka valvoo tuottajavastuuta, on tämän perusteella ottanut yhteyttä suoraan suurten verkkoalustojen ylläpitäjiin ja opastanut tuottajavastuun hoitamiseen.

Pirkanmaan ELY-keskus perusti vuonna 2022 Pohjoismaiden ja Baltian maiden viran-
omaisverkoston. Verkosto on järjestänyt kampanjan, jossa on tavoiteltu erityisesti
kiinalaisia etämyyjiä. Verkosto tekee myös yhteistyötä eri maiden suurlähetystö-
jen kanssa etämyyjien saamiseksi hoitamaan tuottajavastuuvetoja. Pirkan-
maan ELY-keskus on luonut kohdennettua viestintä- ja ohjemateriaalia etämyyjille
sekä tehnyt yhteisviestintää Tullin kanssa sekä laatinut yhteistyössä Tukesin kanssa
tuottajavastuun englanninkielisen verkkokoulutuksen etämyyjille. Vuonna 2026 jat-
ketaan yhteistyötä mm. laatimalla yhteinen toimintamalli etäkaupan virka-apuun.

EU:ssa on viime vuosina hyväksytty uusia tuottajavastuusäännöksiä: akkuasetus
sekä pakkaus- ja pakkausjäteasetus (PPWR) sekä jätedirektiivin muutos (tekstiilien
tuottajavastuu). Näissä säädöksissä digipalveluasetuksen mukaisia elinkeinonhar-
joittajien jäljitettävyyteen liittyviä huolellisuusvelvoitteita on täsmennetty niin, että
verkkoalustan tarjoajien on hankittava tiedot myyjiltä tuottajavastuurekisteröin-
neistä sekä tuottajan antamat omaehtoiset vakuutukset tuottajavastuun noudat-
tamisesta. Valmisteilla olevan lainsäädännön mukaan velvoitetta valvoisi Suomeen
sijoittautuneiden verkon markkinapaikkojen osalta digipalveluasetuksen valvon-
taviranomainen (Traficom) verkon välityspalveluiden valvonnasta säädetyn lain
mukaisin toimivaltuuksin. Tuottajavastuuta valvova Lupa- ja valvontavirasto valvoisi
verkkoalustoilla tuotteitaan tarjoavien talouden toimijoiden osalta sitä, että tuotta-
jat ovat rekisteröityneet tuottajayhteisöön ja hoitaneet tuottajavastuuvetoja. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto valvoisi verkkoalustan tarjoajaa siltä osin, kun verk-
koalusta on itse tuottaja, eli toimii akkujen tai paristojen maahantuoja. Hallituk-
sen esitys akkuasetukseen perustuvasta valvontatoimivaltuutuksesta on tarkoitus
antaa eduskunnalle vuoden 2026 alussa. PPWR:ssä on lisäksi säädetty tuottajavas-
tuun rekisteritietoja koskeva velvoite myös jakelupalvelun tarjoajille, kun tuottajat
ja jakelupalvelun tarjoajat tekevät sopimuksen esim. varastoinnista, pakkaamisesta
tai lähettämisestä.

Kansallisesti on säädetty (jätelaki 55 §), että jakelijan ja muun yrityksen sekä julkisen
hankintayksikön, joka hankkii käyttöönsä tuottajavastuun alaisia tuotteita, on var-
mistettava mahdollisuuksien mukaan, että sille toimitetun tuotteen tuottaja kuuluu
tuottajarekisteriin.

Ympäristöministeriössä on meneillään kiertotalouslain valmistelu, ja sen yhteydessä
selvitetään lisäksi mahdollisia uusia kansallisia toimia (kuten valvontaviranomai-
sen keinot, viranomaisyhteistyö ja muiden keskeisten toimijoiden toimet), joilla etä-
kauppa saataisiin paremmin hoitamaan tuottajavastuunsa.

Suomi on myös nostanut esiin etäkaupan ympäristö- ja tuoteturvallisuusongelma komission valmistelussa olevaa kiertotaloussäädösehdotusta koskevassa ennakkovaikuttamisessa ja pitänyt tärkeänä arvioida toimia sääntelyn kehittämiseksi, jotta EU:n ulkopuolella toimivat yritykset saadaan tehokkaammin EU-lainsäädännön piiriin.

Uudet ratkaisut

Kansalliset toimet

Selvitetään Tullin mahdollisuutta kerätä tuottajavastuukustannukset kolmansista maista suoraan kuluttajille tulevista paketeista yhdessä tullissa perittävien maksujen kanssa. Esimerkiksi Latviassa tuottaja maksaa veron tullissa, ellei se kuulu tuottajayhteisöön.¹² Tällainen järjestelmä voisi mahdollistaa EU:n ulkopuolisen etäkaupan osallistamisen tuottajavastuun kustannuksiin ja reilumman kilpailun. Tämä ehdotus vaatii laajempaa selvittämistä sekä lainsäädännön muutoksia. Selvitys pitäisi tehdä ministeriöiden (VM, YM) yhteisenä selvityshankkeena.

Kansallisesti selvitetään palvelua, että tuottajille olisi mahdollisuus rekisteröityä kaikkien tuoteryhmien osalta yhden järjestelmän kautta, jolloin tuottajavastuun hoitaminen olisi helpompaa sellaisille toimijoille, joilla on usean eri tuoteryhmän tuottajavastuu. Tätä on jo ennakoitu kiertotalouslakityöryhmän työssä.

Lisätään eri viranomaisten yhteistyötä (LVV, markkina- ja valvontaviranomainen, Tukes, Tulli) erityisesti kansallisella ja EU-tasolla. Tulli ja Pirkanmaan ely-keskus ovatkin tavanneet vuosittain ja miettineet ratkaisuja asiaan.

Selvitetään mahdollisuutta digitaalisten valvontavälineiden käyttöön ja resursoidaan niitä. Ulkomaisten verkkokauppioiden tietoisuuden lisäämiseen tulisi varata viestintäresursseja.

Selvitetään tuottajavastuuviranomaisen mahdollisuutta hyödyntää tuottajavastuuvalvonnassa EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen (GPSR) velvoitetta, jonka mukaan yksittäisen tuotteen jakeluketjussa jonkun talouden toimijoista täytyy sijoittua Euroopan Unioniin ja toimia unionin markkinoille saatettujen tuotteiden vastuuhenkilönä.

12 <https://likumi.lv/ta/en/en/id/124707-natural-resources-tax-law>

EU-tason toimet

Kaikkeen EU:n tuottajavastuulainsäädäntöön tulisi sisällyttää akkuasetuksessa, PPWR:ssä sekä jätedirektiivin muutoksessa jo tehdyt muutokset siitä, että viranomaisen olisi mahdollista sanktioida verkkoalustaa, jos alusta ei ole hankkinut alustalla myyvältä tuottajalta tietoja kansallisista tuottajavastuurekisteröinneistä ja tuottajan omaehtoista sitoumusta laajennettua tuottajavastuuta koskevien vaatimusten noudattamisesta.

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeuksia verkkoalustan ylläpitäjiltä pitää laajentaa (esim. alustalla myyvien etämyyjien tiedot, markkinoille lasketut määrät ym.).

Komission tulisi kehittää EU:n tuottajavastuuviranomaisille vastaavanlainen työkalu kuin markkinavalvontaviranomaisille on jo tarjolla (vrt. AIME/SAFE-työkalu) ICSMS markkinavalvonnan yhteistyötä varten. Jäsenvaltioiden tuottajavastuuviranomaisten (myös kemikaali- ja tuoteturvallisuusviranomaisten) yhteistyötä etämyynnin valvonnassa tulee kehittää, esimerkiksi luomalla viranomaisten yhteydenpitokanava ja toimintamallit virka-apupyynnöiden käsittelyyn.

EU-tason teknisten ratkaisujen kehittäminen ja automatisointi on olennaista. Pirkanmaan ELY-keskus on tehnyt esiselvityksen verkkoharavasta (web crawler), jonka avulla vapaamatkustajavalvontaa voitaisiin automatisoida ja tehostaa merkittävästi. Toissijaisesti ratkaisua pitäisi kehittää kansallisesti valtion virastojen yhteistyönä.

Virka-apua tuottajavastuun valvonnassa pitäisi kehittää ja yhtenäistää myös EU:n tasolla ja muihin kolmansiin maihin nähden. Valvonnassa tulee myös turvata riittävät resurssit.

Komission roolia tuottajavastuuviranomaisen tukemisessa tulee lisätä (esim. lainsäädäntöä koskevat ohjeet, viestintä)

Komission ympäristösäädöksiä koskevassa omnibus-paketissa (julkaistu 10.12.2025) ehdotetaan, että toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen etämyyjän velvollisuus nimetä valtuutettu edustaja keskeytettäisiin vuoden 2035 alkuun asti. Kolmansiin maihin sijoittautuneilta etämyyjiltä tätä voitaisiin edellyttää edelleen. Tuottajavastuun valvontaviranomaiset ovat pitäneet valtuutetun edustajan nimeämistä hyödyllisenä, mutta Suomen kanta on tällä hetkellä valmistelussa.

3.7 Verotus

Tilannekuva

Kansallisia verotuksellisia toimia verkkokaupan halpatuonnin haasteisiin vastaamiseksi ja reilujen kilpailuedellytysten takaamiseksi on valmisteltu joissakin EU-jäsenmaissa. Ainakin Ranska on valmistellut ultrapikamuodille räätälöityä ekoverojärjestelmää. Myös Suomessa eduskunnalle annettu kansalaisaloite (ks. luku 4.1.) esittää verotuksellisten keinojen selvittämistä.

Arvonlisäverotuksessa sekä EU:n sisällä että EU:n ulkopuolelta tuotavien tavaroiden myynnistä tulee lähtökohtaisesti suorittaa arvonlisävero. EU:n ulkopuolelta tuotettuja myyvät toimijat eivät näin ollen tässä mielessä saa arvonlisäverotuksessa kilpailuetua suhteessa EU-toimijoihin. Kun suomalaiset tilaavat EU:n ulkopuolelta esimerkiksi pikamuotia tai halpatuotteita, tulee tuotteista normaalisti maksettavaksi Suomessa maahantuonnin arvonlisävero tavaroiden arvosta riippumatta. Vähäarvoisten tavaralähetysten arvonlisäverottomuusraja poistui EU-laajuisesti heinäkuussa vuonna 2021. Mikäli Suomessa jokin toimija myy Suomen sisällä tällaista pikamuotia tai halpatuotteita, on myynti normaalisti arvonlisäverollinen, jos toimijan vuotuinen 20 000 euron liikevaihtoraja (ns. vähäisen toiminnan raja-arvo) ylittyy. Arvonlisäverotuksessa ei myöskään voida kohdella keskenään samanlaisia tavaroita verotuksellisesti eri tavoin esimerkiksi tavaroiden alkuperän perusteella (esim. EU:n ulkopuolelta/EU:sta peräisin olevat tavarat). Mahdollisia kansallisia verotuksellisia toimia pohdittaessa on lisäksi otettava huomioon, että arvonlisäverodirektiivi ei sisällä pikamuodin tms. määritelmää, eikä sitä ole eroteltu omaksi tavararyhmäkseen, johon voitaisiin esimerkiksi soveltaa muista tavaroista poikkeavaa (esimerkiksi korkeampaa) verokantaa. Näin ollen ”pikamuotiveroa” tai muutakaan ”krääsäveroa” ei ole mahdollista toteuttaa arvonlisäverojärjestelmän/arvonlisäverotuksen kautta tai arvonlisäverona.

Nykyiset toimet

Kansallisen veron säätäminen esimerkiksi ns. ultrapikamuodille on aiemmin arvioitu olevan vaikeaa tai jopa mahdotonta. Veroa ei voitaisi asettaa vain tuontituotteille, koska se katsottaisiin kotimaista tuotantoa suosivana tuontia syrjiväksi ja siten EU:n perustamissopimuksessa kielletyksi veroksi. Veron pitäisi siten kohdistua myös suomalaisiin tuotteisiin. Kansallisesti on selvitetty tuotteiden hiilijalanjälkeen perustuvaa kulutusveroa valtioneuvoston tutkimusrahoituksella¹³, mikä pohjautui muun

13 ns. VN-TEAS; <https://tietokayttoon.fi/julkaisut/raportti?pubid=URN:ISBN:978-952-383-313-5>

muassa hallitusohjelmassa esitettyyn tavoitteeseen päästöjen vähentämisestä kotitalouksien kulutustottumuksia muuttamalla. Keskeinen ongelma liittyy päästöjen määrittämisen ja päästötietojen puutteeseen. Mahdollisen veron vaikutusta tuotteiden hintoihin ei myöskään tiedetä, eikä myöskään sitä, miten hintojen muutos vaikuttaisi kuluttajien valintoihin. Tämänhetkisillä tiedoilla vero-ohjauksen erilaiset kustannukset olisivat huomattavan suuret verrattuna siitä saataviin hyötyihin. Halpahintaisten tuotteiden veroa ei voitaisi myöskään asettaa niiden hintaan nähden kovin suureksi, jolloin veron kantokustannukset ja muut haitat voisivat olla suhteetoman suuria kertyvään verotuottoon nähden.

Uudet ratkaisut

Verotuksen osalta ei esitetä uusia ratkaisuja.

4 Tilannekatsaus keskustelusta kansallisesti, EU-maissa ja globaalisti

4.1 Kansallinen keskustelu

Suomessa kansalaisaloite ”Krääsätalous kuriin – suomalaisyritysten ja kuluttajien oikeuksien puolesta” keräsi vaaditut allekirjoitukset ja luovutettiin eduskunnalle 9.10.2025.¹⁴ Aloite ehdottaa, että ultrapikamuodin ja krääsäkaupan mainonta kielletäisiin sekä eduskunta selvittäisi mahdollisuutta rajoittaa krääsäkauppaa verotuksen keinoin. Eduskunnassa asia lähetettiin talousvaliokuntaan 13.11.2025 ja talousvaliokunta järjesti aiheesta julkisen kuulemisen 10.12.2025. Eduskunta jatkaa kansalaisaloitteen käsittelyä vuonna 2026.

4.2 Keskustelu EU- ja ETA-maissa

EU-maista Ranska on valmistellut lakia, jonka tavoitteena on ratkoa ultrapikamuodin aiheuttamia ympäristö- ja talousongelmia. Ranskassa mm. kielletäisiin ultrapikamuodin mainonta, sanktioitaisiin ultrapikamuotia mainostavia vaikuttajia sekä luotaisiin ultrapikamuodille räätälöity ekoverojärjestelmä. Ranskan parlamentti äänesti lainsäädännön puolesta kesäkuussa 2025. Mediatietojen mukaan Ranska on kuitenkin tiedustellut Euroopan komissiolta, onko mainonnan kieltoa koskeva sääntely EU-lainsäädännön mukaista. Lisäksi Ranskan hallitus ottaa myös käyttöön kahden euron käsittelymaksun vähäarvoisille paketeille osana uutta budjettiaan. Tällä toimella Ranska painostaa muita EU-maita edistämään tullien yhdenmukaistamista. Belgia ja Alankomaat harkitsevat vastaavia toimia, sillä ne pelkäävät Ranskan maksun ohjaavan toimituksia muualle. Italia ja Romania ovat alkaneet kantaa kansallista käsittelymaksua vuoden 2026 alusta.

Hollannissa valvontaviranomaisten välillä on yhteistyösopimuksia ja lainsäädäntöä pyritään kehittämään laajemman tietojenvaihdon mahdollistamiseksi viranomais-ten välillä.

14 KAA 7/2025 vp

EU-maista ainakin Tanska on perustanut noin vuosi sitten verkkokauppatyöryhmän, jonka pyrkii tämän halpatuontiin liittyvien ongelmien ratkaisua pohtivan työryhmän tapaan luomaan tilannekuvaa käytettävissä olevista juridisista työkaluista, tunnistamaan haasteita niiden täytäntöönpanossa ja valmistelee suosituksia komissiolle sääntelyn mahdolliseksi muuttamiseksi. Työ on edelleen kesken. ETA-maista myös Norja perusti syksyllä 2025 Tanskan mallia seuraten ministeriötasoisentyöryhmän luomaan tilannekuvaa verkkokaupasta, viranomaisten vastuista ja voimavarojen yhdistämisestä.¹⁵

EU:n tuottajavastuuta koskevissa työryhmissä on jo muutaman vuoden ajan esitetty hyvin yhtenäisesti huoli halpatuonnin vaikutuksista tuottajavastuuseen sekä sen aiheuttamiin ympäristö- ja kilpailuongelmiin, siksi uusiin tuottajavastuusäädöksiin, akkuasetukseen, pakkausasetukseen (PPWR) ja jätedirektiivin muutokseen (tekstiilit), on saatu linkki DSA:n säännöksiin. Saksa on omassa lainsäädännössä velvoittanut verkkoalustoja vastaamaan tuottajavastuusta alustallaan toimivien yritysten puolesta. Komissio on kuitenkin tästä antanut Saksalle huomautuksen EU-lainsäädännön vastaisesta lainsäädännöstä.

4.3 Halpatuonnin globaalivaikutuksia ja -keskustelua

Hiilijalanjälki

Tuotteiden toimitusten ja palautusten logistiikka kaukaa tulevien tuotteiden osalta aiheuttaa merkittäviä ilmastopäästöjä. Kuljetus on vain osa kolmasmaista verkkokaupan välityksellä saapuvien tuotteiden hiilijalanjälkeä, mutta merkittävä tekijä erityisesti lentorahdattujen tuotteiden osalta. Tuotteen kokonaishiilijalanjälki syntyy monista eri tekijöistä elinkaaren aikana: raaka-aineen valmistuksesta, tuotannosta, pakkauksien valmistuksesta, kuljetuksista ja tuotteen käytöstä sekä jätehuollosta.

Työryhmään osallistuvilla viranomaisilla ei ole tiedossa pakettikuljetusten päästöistä tietopohjaa, jossa esitettäisiin tai olisi eriteltävissä globaalin verkkokaupan pakettilogistiikan tuottamat hiilidioksidipäästöt. Tiedossa ei myöskään ole, onko EU:n tasolla esitetty arvioita kolmansista maista tulevien, rajusti lisääntyneiden verkkokauppatoimitusten kokonaispäästöistä. Yleisesti EU-tasolla päästölaskentaa pyritään tehostamaan. Kuljetuspalveluiden kasvihuonekaasupäästöjen laskemista

15 Norjan hallituksen tiedote 17.10.2025: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/etablerer-innsatsgruppe-for-a-handtere-utfordringene-knyttet-til-okt-netthandel-fra-utenfor-eueos/id3125291/>

koskevalla Count Emissions EU -asetuksella vahvistetaan yhtenäiset säännöt EU:n alueella alkavien tai siellä päättyvien kuljetuspalveluiden kasvihuonekaasupäästöjen laskennalle ja raportoinnille. Itse päästötietojen laskenta ja raportointi olisi kuitenkin vapaaehtoista, ja enemmän kuljetussopimusten tasolla tapahtuvaa - toisin sanoen, ei välttämättä suoraan tilastointia tai kokonaisarviointia palvelevaa.

Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että halpojen tuotteiden tuonti pitkän matkan takaa pieninä paketteina kasvattaa kulutuksen hiilijalanjälkeä. Pienten, esimerkiksi Kiinasta saapuvien pakettien pääasiallinen kuljetusmuoto on lentorahti. Lentorahti tuottaa jopa 50–100 kertaa enemmän päästöjä kuin merirahti, joten pakettikuljetusten kasvanut määrä näkyy väistämättä ilmastovaikutuksissa merkittävästi. Kasvu haastaa EU:n ilmastotavoitteita, sillä päästöt syntyvät suoraan kuljetusketjusta.

Lentoliikenteen lisäksi tuotteiden kuljetus kasvattaa päästöjä myös lähtö- ja kohdemaiden tieliikenteessä. Suomessa toimivat suurimmat jakelijat, kuten Posti ja PostNord seuraavat oman toimintansa kasvihuonekaasupäästöjä vuositasona osana ympäristövastuureportointia. Raporteista ei kuitenkaan yleensä ilmene kokonaisen ketjun (tavarat matka lähtöpaikasta kuluttajan ovelle) päästöarvioita, vaan ainoastaan yksittäisen yrityksen vastuu päästöistä. Näiden perusteella ei voida arvioida Suomeen kolmansista maista kuluttajille tulevien pakettien kokonaispäästöjä.

Tilastokeskuksen tilastoista puolestaan löytyy tietoa erityyppisten kuljetusten tai kulkuneuvojen ajosuorite- ja kuljetussuoritemääristä Suomessa. Tilastoista ei ole saatavilla tietoa tarvittavalla tavaralajierittelyllä, verkkokauppatuonnin erittelyä muusta logistiikasta tai erittelyä pakettien alkuperämaan perusteella. Tieliikenteen päästöjen osalta tilastoidaan vain päästöt ajoneuvoluokittain (kuorma-autot, pakettiautot jne.) riippumatta siitä, millaista kuormaa ne ovat kuljettaneet.

Pakkotyön käyttö

Globaaliin halpatuontiin liittyvässä keskustelussa on esitetty epäilyksiä ja arvioita siitä, että esimerkiksi Temusta ostettuihin tuotteisiin liittyisi korkea riski pakkotyön käytöstä tuotteiden valmistuksessa.

Euroopan unionissa on kiinnitetty huomiota tuotteisiin liittyvään pakkotyön käyttöön. EU:n pakkotyöasetuksen ((EU) 2024/3015) tarkoituksena on puuttua vakavaan globaaliin ongelmaan ja edistää vastuullisuutta sekä tasavertaisia kilpailuolosuhteita EU:n markkinoilla. Asetus kieltää talouden toimijoita saattamasta unionin markkinoille, asettamasta saataville unionin markkinoilla ja viemästä unionista pakkotyöllä valmistettuja tuotteita. Myös etämyynti on huomioitu. Verkossa tai muun etämyynnin kautta myytäväksi tarjottavien tuotteiden katsotaan olevan asetettu

saataville markkinoilla, jos tarjous on kohdennettu loppukäyttäjille unionissa. Kieltoa sovelletaan laajasti kaikenlaisiin tuotteisiin, joissa pakkotyötä on käytetty kokonaan tai osittain missä tahansa niiden louhinta-, korjuu-, tuotanto- tai valmistusvaihetta. Asetus koskee kaikkia talouden toimijoita niiden toiminnan laajuudesta ja toimintamuodosta riippumatta ja sen täysimääräinen soveltaminen alkaa 14.12.2027. Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut virkamiestyöryhmän valmistelemaan asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiä kansallisia lainsäädäntömuutoksia (mm. kansallinen toimivaltainen viranomainen ja seuraamukset).

Yritysvastuudirektiivin vaikutukset

EU:n yritysvastuudirektiivi ((EU) 2024/1760) vastaa osaltaan tilanteisiin, jossa EU:n alueella toimivien yritysten on puututtava arvoketjussaan, siis myös alihankkijoidensa toiminnassa, havaitsemiinsa haitallisiin ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksiin. Sääntely kattaa haitalliset vaikutukset, jotka aiheutuvat keskeisten kansainvälisten ihmisoikeusvälineiden, Kansainvälinen työjärjestö ILO:n ns. ydinsopimusten ja eräiden kansainvälisiä ympäristösopimusten määräysten rikkomisesta. Sääntelyn soveltaminen suuriin Euroopan unionin alueella toimiviin yrityksiin alkaa vuonna 2029. Soveltamisalaan kuuluvat eurooppalaiset yritykset, joilla on yli 5 000 työntekijää ja joiden liikevaihto on yli 1,5 miljardia euroa sekä EU:n alueella toimivat EU:n ulkopuolella kotipaikkaansa pitävät yritykset, joiden liikevaihto unionissa on yli 1,5 miljardia euroa. Direktiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelee työ- ja elinkeinoministeriön asettama nelikantainen työryhmä, jonka toimikausi kestää 31.5.2026 saakka.

5 Yhteenveto ja arviointi

5.1 Työryhmän jäsenten esiin nostamat toimenpide-ehdotukset

Työryhmän esiin nostamat toimenpide-ehdotukset on koottu luvun lopussa olevaan taulukkoon teemoittain sekä jaoteltu lyhyen ja pitkän aikavälin toimiin kansallisella ja EU-tasolla. Taulukko havainnollistaa, että toimenpiteet painottuvat erityisesti tullivalvontaan, markkinavalvontaan ja tuottajavastuuseen sekä lyhyellä aikavälillä operatiivisiin kansallisiin toimiin ja pitkällä aikavälillä EU-tason rakenteellisiin ratkaisuihin.

Yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n sisämarkkinoilla

Lyhyen aikavälin toimet

- Vahvistetaan EU-vaikuttamista, joka korostaa ajantasaista ja tarkoituksenmukaista sääntelykehikkoa.
- Vaikutetaan siihen, että EU-velvoitteet eivät heikennä eurooppalaisten yritysten kilpailuasemaa globaaleihin toimijoihin verrattuna.
- Edistetään oikeasuhteista sääntelyä, joka kohtelee EU- ja EU:n ulkopuolisia yrityksiä tasapuolisesti.

Verkkoalustat

Lyhyen aikavälin toimet

- Tehostetaan DSA-sääntelyn valvontaa tukemalla komission tutkintoja konkreettisella ja todennettavalla aineistolla.
- Nostetaan esiin uusia tutkintatarpeita komissiolle, kun Suomessa havaitaan uusia ilmiöitä.
- Hyödynnetään vaikutusmahdollisuuksia DSA:n Euroopan digitaalisten palvelujen lautakunnassa.
- Lisätään kuluttajille kohdennettua viestintää DSA:n menettelyistä ja ilmoitusmahdollisuuksista yhteistyössä viranomaisten kanssa.
- Lisätään tiedotusta luotetuksi ilmoittajaksi hakeutumisesta ja hyödynnetään luotettujen ilmoittajien asemaa laittoman sisällön torjunnassa.

Pidemmän aikavälin toimet

- Vaikutetaan komission digitaalialan kuntotarkastukseen (Digital Fitness Check) ja DSA:n määräaika-arviointiin.
- Arvioidaan mahdollisuuksia täydentää sektorikohtaisella sääntelyllä verkkoalustojen huolellisuusvelvollisuuksia.

Tuotesääntely, tuoteturvallisuus ja markkina-valvonta

Lyhyen aikavälin toimet

- Toteutetaan kansallinen isoihin verkkoalustoihin (VLOP) kohdistuva markkina-valvonnan yhteistyöprojekti, jossa useat markkina-valvontaviranomaiset kohdistavat yhtä aikaa valvontaa alustoille. Hankkeen osana DSA viranomaisten kanssa yhteistyössä selvitetään ohjeistusta millaisissa tapauksissa, mitä valvontatietoja ja miten tiedot toimitetaan komissiolle, jotta komissio voi hyödyntää valvontatietoja DSA:han liittyvissä tutkimuksissaan. Kerätyt valvontatiedot toimitettaisiin myös muille jäsenvaltioille ICSMS:n kautta. Projektin toteuttamistapa ja koordinointi on sidoksissa projektiin sitoutuvien viranomaisten määrään.
- Toteutetaan tiedotuskampanja yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
- Hyödynnetään komission tarjoamia webcrawlereita ja tuotetaan dataa niiden jatkokehitystä varten.
- Edistetään EPA-aloitteen kokonaisuutta, mukaan lukien tehokas markkina-valvonta.

Pidemmän aikavälin toimet

- Määritellään verkkomarkkinapaikoille selkeä rooli EU:n tuotelainsäädännössä ja säädetään niille tarkoituksenmukaiset vastuut ja velvoitteet.
- Selvitetään nopealla aikataululla mahdollisuutta uudistaa lainsäädäntöä siten, että Tulli saa itsenäisen toimivallan yksittäisten kuluttajien tilaamien tuotteiden osalta.
- Laaditaan mekanismit, joilla hallinnolliset seuraamukset ja pakkotoimet voidaan panna toimeen EU:n ulkopuolelle sijoittautuneisiin toimijoihin.
- Edistetään markkina-valvonnan digitalisaatiota ja luodaan EU-tasoinen järjestelmä automatisoidummasta valvonnasta.

Tullikysymykset ja kauppapolitiikka

Lyhyen aikavälin toimet

- EU:ssa poistetaan tullittomuusraja ja määritellään kiinteän tullimaksun vastuut.
- EU:ssa otetaan käyttöön käsittelymaksu (vastuut täsmennettävänä).
- Toteutetaan tarkastuksia suuremmissa erissä uuden tullikoodeksin mahdollistamissa tullivarastoissa.
- Edistetään EU:ssa "deemed importer"-mallin käyttöönottoa, jossa verkkokauppa tai alusta vastaa tuontivelvoitteista kuluttajan sijaan.
- Parannetaan tulliselvitysten tietosisältöjä (product identifier, tarkemmat nimikkeet).
- Hyödynnetään valvontatyökaluja ja riskitietoa kohdistetun valvonnan tueksi.

Pidemmän aikavälin toimet

- Otetaan käyttöön "Unique identifier", joka yhdistää maksutapahtuman ja tulli-ilmoituksen.
- Hyödynnetään tulevaa Datahubia tulli-ilmoittamiseen ja riskianalyysiin (valmistuu 2028).
- Tehostetaan aliarvottamisen torjuntaa kansallisesti ja EU-tasolla.
- Käytetään digitaalista tuotepassia ja product identifier -järjestelmiä valvonnan tehostamiseen.
- Haetaan ratkaisuja halpatuonnin haasteisiin vastaamiseen EU:n taloudellisen turvallisuuden strategian toimeenpanon puitteissa.

Kuluttajansuoja ja markkinointi

Lyhyen aikavälin toimet

- Selvitetään EU-oikeuden osalta, voiko kolmansista maista tulevaa markkinointia säännellä tiukemmin kansallisesti.
- Arvioidaan markkinointikiellon mahdollisuuksia vain EU-tasolla, koska kansalliset rajoitukset eivät olisi tehokkaita tai toimeenpantavissa.
- Vaikutetaan aktiivisesti DFA-hankkeeseen sekä CPC-asetuksen uudistukseen, jotta voidaan tehokkaammin puuttua Temun ja Sheinin kaltaisten toimijoiden toimintaan.
- Vaikutetaan aktiivisesti siihen, että EU:n laajuista viranomaisyhteistyötä markkinoinnin ja ylikulutusta lisäävän ohjauksen torjumiseksi vahvistetaan.

Tuottajavastuu ja kiertotalous

Lyhyen aikavälin toimet

- Selvitetään nopealla aikataululla mahdollisuutta periä tuottajavastuun kustannukset Tullin kautta kolmansista maista tulevista paketeista.
- Kehitetään keskitettyä rekisteröintipalvelua tuottajille.
- Vahvistetaan viranomaisyhteistyötä (LVV, markkina- ja tullivaltuutukset, Tukes, Tulli).
- Käynnistetään selvityshanke digitaalisten valvontamenetelmien käyttöönotosta.
- Jatketaan ulkomaisten verkkokauppioiden informointia.
- Selvitetään GPSR:n vastuuhenkilövelvoitteen käyttömahdollisuutta tuottajavastuuvälivälillä. Vahvistetaan virka-apua EU:ssa ja suhteessa kolmansien maihin.
- Lisätään komission tukea viranomaisille ohjeistuksella ja viestinnällä.
- Vaikutetaan siihen, että EU:n omnibus-paketin ehdotus valtuutetun edustajan velvollisuuden keskeyttämisestä (2035 asti) ei heikennä etämyyntiin liittyvää tuottajavastuun valvontaa.

Pitkän aikavälin toimet

- Sisällytetään kaikkiin EU:n tuottajavastuulainsäädäntöihin velvoite, jonka mukaan verkkoalustat vastaavat alustalla myyvien tuottajien rekisteröinnin tarkistamisesta.
- Laajennetaan EU-lainsäädännössä valvontaviranomaisten oikeuksia saada tietoja alustoilta (esim. etämyyjien tiedot, tuotemäärät).
- Kehitetään tuottajavastuuviranomaisille EU-tason työkalu markkina- ja tullivälivälillä tiedonvaihtoon.
- Edistetään web crawler -ratkaisujen kehittämistä EU:ssa ja toissijaisesti kansallisesti.

Verotus

- Verotuksen osalta ei esitetä uusia ratkaisuja.

Muut toimet

- Perustetaan työ- ja elinkeinoministeriöön ministeriöiden ja sidosryhmien muodostama työryhmä halpatuonnin tilanteen seuraamiseksi ja haasteisiin vastaamiseksi

Taulukko 3. Kooste toimenpide-ehdotuksista jaoteltuna kansallisen ja EU-tason toimiin sekä lyhyen ja pitkän aikavälin toimiin

Teema / Aikajänne	Kansallinen taso	EU-taso
1. Yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset		
Lyhyt		• Vahvistetaan EU-vaikuttamista, joka korostaa ajantasaista ja tarkoituksenmukaista sääntelykehikkoa. • Vaikutetaan siihen, että EU-velvoitteet eivät heikennä eurooppalaisten yritysten kilpailuasemaa globaaleihin toimijoihin verrattuna. • Edistetään oikeasuhteista sääntelyä, joka kohtelee EU- ja EU:n ulkopuolisia yrityksiä tasapuolisesti.
Pitkä		
2. Verkkoalustat		
Lyhyt	• Tuetaan komission käynnissä olevia tutkintoja aineistolla. • Kerätään tilannekuvaa ja nostetaan esiin uusia tutkintatarpeita. • Lisätään kuluttajaviestintää DSA-menettelyistä. • Lisätään tiedotusta luotetuksi ilmoittajaksi hakeutumisesta.	• Hyödynnetään DSA:n lautakunnan kautta vaikuttamista komission tutkintoihin.
Pitkä		• Vaikutetaan Digital Fitness Check -prosessiin ja DSA:n määräaikaisarviointiin. • Arvioidaan mahdollisuuksia täydentää sektorikohtaisella sääntelyllä verkkoalustojen huolellisuusvelvollisuuksia.

Teema / Aikajänne	Kansallinen taso	EU-taso
3.Tuotesäätely, tuoteturvallisuus ja markkinavalvonta		
Lyhyt	- Toteutetaan kansallinen isoihin verkkoalustoihin (VLOP) kohdistuva markkinavalvonnan yhteistyöprojekti, jossa useat markkinavalvontaviranomaiset kohdistavat yhtä aikaa valvontaa alustoille. Hankkeen osana DSA viranomaisten kanssa selvitetään millaisissa tapauksissa, mitä valvontatietoja ja miten tiedot toimitetaan komissiolle, jotta komissio voi hyödyntää valvontatietoja tutkimuksissaan. - Toteutetaan tiedotuskampanja. - Hyödynnetään komission webcrawlereita.	Edistetään EPA-aloitteen kokonaisuutta, mukaan lukien tehokas markkinavalvonta.
Pitkä	- Selvitetään nopealla aikataululla mahdollisuutta uudistaa lainsäädäntöä siten, että Tulli saa itsenäisen toimivallana kuluttajien tilaamien tuotteiden osalta. - Tehostetaan seuraamusten toimeenpanoa kolmansien maiden toimijoihin. - Kehitetään digitaalista, automatisoitua valvontaa. - Laaditaan mekanismit, joilla hallinnolliset seuraamukset ja pakkotoimet voidaan panna toimeen EU:n ulkopuolelle sijoittautuneisiin toimijoihin.	- Määritellään verkkomarkkinapaikat selkeäksi rooliksi EU:n tuotelainsäädäntöön. - Edistetään markkinavalvonnan digitalisaatiota ja luodaan EU-tasoinen järjestelmä automatisoidummasta valvonnasta.

Teema / Aikajänne	Kansallinen taso	EU-taso
4. Tullikysymykset ja kauppapolitiikka		
Lyhyt	• Toteutetaan suurten erien tarkastukset etämyynnin tullivarastoissa. • Parannetaan riskitiedon käyttöä valvonnassa.	• Poistetaan tullittomuusraja. • Otetaan käyttöön käsittelymaksu. • Otetaan käyttöön deemed importer -malli. • Otetaan käyttöön tarkemmat tulli-ilmoitusten tietosisällöt (product identifier).
Pitkä	• Hyödynnetään Datahubia riskianalyysiin (2028 ->). • Tehostetaan aliarvottamiseen puuttumista.	• Toteutetaan maksutapahtuman ja ilmoituksen yhdistävä "Unique Identifier". • Käytetään digitaalista tuotepassia ja product identifier -järjestelmiä valvonnan tehostamiseen. • Haetaan ratkaisuja halpatuonnin haasteisiin vastaamiseen EU:n taloudellisen turvallisuuden strategian toimeenpanon puitteissa.
5. Kuluttajansuoja ja markkinointi		
Lyhyt		• Selvitetään EU-oikeuden osalta, voiko kolmansista maista tulevaa markkinointia säännellä tiukemmin kansallisesti. • Arvioidaan markkinointikiellon mahdollisuuksia vain EU-tasolla. • Vaikutetaan aktiivisesti DFA-hankkeeseen sekä CPC-asetuksen uudistukseen. • Vaikutetaan aktiivisesti siihen, että EU:n laajuista viranomaisyhteistyötä markkinoinnin ja ylikulutusta lisäävän ohjauksen torjumiseksi vahvistetaan.
Pitkä		

Teema / Aikajänne	Kansallinen taso	EU-taso
6. Tuottajavastuu ja kiertotalous		
Lyhyt	- Selvitetään Tullin mahdollisuutta periä tuottajavastuun kustannuksia. - Keskitetään tuottajarekisteröinti yhteen palveluun. - Lisätään viranomaisyhteistyötä (Tulli, LVV, Tukes). - Käynnistetään selvityshanke digitaalisista valvontamenetelmistä. - Jatketaan ulkomaisten verkkokauppioiden informointia. - Selvitetään GPSR:n vastuuhenkilövelvoitteen käytön mahdollisuutta valvonnassa.	- Vahvistetaan virka-apua ja komission tukea. - Vaikutetaan valtuutetun edustajan ilmoitusvelvollisuuden jatkokehitykseen (omnibus-paketti).
Pitkä		- Kehitetään EU:ssa digitaalisia valvontavälineitä (esim. webcrawler). - Laajennetaan EU-lainsäädännön alustoihin kohdistuvia huolellisuusvelvoitteita (rekisteröintien tarkistus). - Laajennetaan viranomaisten tiedonsaantioikeuksia EU-lainsäädännössä. - Luodaan EU-tason valvontatyökalu tuottajavastuulle.
7. Verotus		
Lyhyt		
Pitkä		
8. Muut toimet		
Lyhyt	Perustetaan työ- ja elinkeinoministeriön ministeriöiden ja sidosryhmien muodostama työryhmä halpatuonnin tilanteen seuraamiseksi ja haasteisiin vastaamiseksi.	
Pitkä		

5.2 Työryhmän toimenpide-ehdotusten yhteisarviointi

Kokonaisuutena tarkasteltuna eniten toimenpiteitä on ehdotettu kolmella osa-alueella: **tullisääntelyssä ja -valvonnassa, kauppapolitiikassa, tuotesääntelyssä ja markkinavalvonnassa** sekä **tuottajavastuuvalvonnassa**. Näillä alueilla ongelmat näyttäytyvät monisyisinä ja ylikansallisina, mutta samalla valvontamahdollisuuksien puutteet ovat konkreettisia ja vaikuttavat suoraan EU-markkinoiden tasapuolisiin toimintaedellytyksiin. Sekä tullitoiminnassa että markkinavalvonnassa on havaittavissa tarve merkittävästi kattavammille ja automatisoidummille ratkaisuille, mikä näkyy runsaana toimenpidekirjona niin lyhyelle kuin pitkälle aikavälille. Tuottajavastuualueella toimet keskittyvät erityisesti alustoihin kohdistettavien huolellisuusvelvoitteiden vahvistamiseen ja viranomaisyhteistyön rakenteelliseen parantamiseen, mutta myös automatisoiduille ratkaisuille.

Aikajänteiden näkökulmasta toimenpide-ehdotukset painottuvat **lyhyelle aikavälille**, mikä kertoo akuutista tarpeesta puuttua verkkoalustojen ja kolmansista maista toimivien kauppapaikkojen aiheuttamiin sääntelyn ja valvonnan haasteisiin. Pysyvämmät ja vaikuttavimmat toimenpiteet vaativat kuitenkin pidemmän valmistelun ja tulee tehdä EU-tasolla

Lyhyen aikavälin toimissa korostuvat erityisesti **kansalliset ja operatiiviset toimet**, kuten riskitiedon käytön tehostaminen, markkinavalvontaviranomaisten ja DSA-viranomaisten yhteistyöprojekti, tarkemmat tuonti-ilmoitukset ja kuluttajaviestintä. Nämä toimet ovat nopeasti toimeenpantavia ja vastaavat nykyisiin valvontapuutteisiin. Valvottavien kohteiden määrä asettaa valvonnalle merkittävän haasteen. Lyhyen aikavälin EU-toimia olisivat tullittomuusrajan poistaminen ja tullauksen käsittelymaksu.

Pitkän aikavälin toimenpiteet keskittyvät selvästi **EU-tason sääntelyuudistuksiin ja rakenteellisten mekanismien kehittämiseen**, kuten verkkomarkkinapaikkojen roolin määrittelyyn EU:n tuotelainsäädännössä, EPA-aloitteen edistymiseen, EU-markkinavalvontaviranomaisen mahdolliseen perustamiseen, unique identifier-järjestelmän käyttöönottoon sekä tuottajavastuuseen liittyvien yhteisten EU-tason työkalujen rakentamiseen. Näiden toimien yhteinen nimittäjä on, että ne edellyttävät joko laajoja lainsäädäntömuutoksia tai jäsenmaiden välistä syvempää integraatiota, mikä selittää niiden painottumisen pitkälle aikavälille.

Tarkastelun perusteella keskeisiä puuttumismahdollisuuksia on tunnistettukolmelta osa-alueelta:

1. **Tullisääntely ja -valvonta sekä kauppapolitiikka**, jossa voidaan lyhyellä aikavälillä toteuttaa merkittäviä rakenteellisia muutoksia (deemed importer -malli, tullittomuusrajan poisto, paremmat tuotetiedot), joilla on välitön vaikutus markkinoiden toimintaan.
2. **Markkina- ja tuotesääntely**, jossa sekä kansalliset pilotit että EU-tason sääntelyuudistukset tarjoavat mahdollisuuksia vahvistaa valvontaa suhteessa kolmansien maiden alustoihin.
3. **Tuottajavastuu**, jossa EU-tason alustoihin kohdistuvat uudet velvoitteet sekä viranomaisyhteistyön kehittäminen tarjoavat potentiaalia vähentää vapaamatkustusta ja vahvistaa tasapuolisia kilpailuedellytyksiä.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että **toimia ehdotetaan hieman enemmän lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä**, ja että **kansalliset toimet painottuvat operatiiviseen valvontaan**, kun taas **EU-tason toimet painottuvat sääntelyyn, vastuiden selkeyttämiseen ja rakenteellisiin uudistuksiin**. Tämä jako on looginen, sillä nykyiset ongelmat kohdistuvat globaaleihin verkkoalustoihin, joiden toimintaan voidaan puuttua tehokkaimmin vasta EU-tasolla, mutta kansallisesti voidaan jo ennen sääntelyuudistuksia vahvistaa valvontaa ja kerätä dataa tulevan EU-sääntelyn tueksi.

5.3 Työryhmän suositukset

Työryhmä suosittaa, että jatkotoimissa keskitytään erityisesti kolmeen osa-alueeseen, joissa puuttumismahdollisuudet ovat suurimmat ja joissa toimenpiteitä on jo tunnistettu eniten: tullivalvontaan, markkina- ja tuotesääntelyyn sekä tuottajavastuuvalvontaan.

Lyhyellä aikavälillä työryhmä korostaa kansallisten, operatiivisten toimien kiireellisyyttä, kuten tarkempien tuontitietojen edellyttämistä, selvitystä tuottajavastuun kustannusten keräysmahdollisuudesta tullimaksujen yhteydessä, riskitiedon laajempaa hyödyntämistä sekä markkina- ja tuotesääntelyviranomaisten ja DSA-viranomaisten yhteistyötä sillä nämä toimet tuottavat välittömiä vaikutuksia verkkoalustojen ja kolmansista maista tulevan verkkokaupan valvontaan.

Samalla työryhmä painottaa, että pitkän aikavälin ratkaisut edellyttävät määrätietoista vaikuttamista EU-tasolla: verkkomarkkinapaikkojen roolin selkeyttämistä tuotelainsäädännössä, EPA-aloitteen jatkokehitystä, EU-tasoisien digitaalisten valvontajärjestelmien rakentamista sekä alustoihin kohdistuvien tuottajavastuuvuolisuuksien vahvistamista.

Työryhmän kokonaisarvio on, että kansallisilla toimilla voidaan vaikuttaa valvontaan, parantaa sidosryhmäyhteistyötä ja kerätä tarvittavaa tietoa, mutta pysyvien ja kattavien ratkaisujen saavuttaminen edellyttää EU-lainsäädännön uudistamista ja yhteisiä rajat ylittäviä valvontamekanismeja.

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-730-4

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi